

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Обліково-статистичний факультет
Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

«Організація та методика обліку, аналізу та аудиту товарів на підприємствах торгівлі»

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Студентка 6 курсу
Групи ОАМ-6 (24.01)

(підпис)

Чубенко Ганна Петрівна

Науковий керівник

(підпис)

к.е.н., доцент Афанас'єва І.І.

Робота допущена до захисту

(підпис)

д.е.н., професор К.М. Разумова

(прізвище, ініціали зав.кафедри)

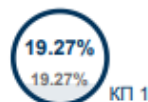
Звіт подібності

Метадані

Назва організації		підрозділ		
National Academy of Statistics, Accounting and Audit		National Academy of Statistics, Accounting and Audit		
Заголовок				
ПЕРЕВІРКА НА ПЛАГІАТ_Чубенко				
Автор		Науковий керівник / Експерт		
Чубенко		Спіжова		
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
16769	135708	1/14/2026	---	333107796

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

16769

Кількість слів

135708

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	В	61
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	1
Білі знаки	␣	0
Парафрази (SmartMarks)	а	227

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
ОБЛІКОВО-СТАТИСТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань - 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма – «Облік, аудит та оподаткування»

Затверджую

завідувач кафедри обліку,

аудиту та оподаткування

д.е.н., професор

_____ К.М. Разумова

«___» _____ 2026 р.

Завдання
на кваліфікаційну роботу магістра

Чубенко Ганни Петрівни

1. Тема роботи

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Організація та методика обліку, аналізу та аудиту товарів на підприємствах торгівлі

керівник проекту (роботи) к.е.н., доцент Афанас'єва І.І.

затверджені наказом НАСОНА від «22 серпня» 2025 року № 310/1

2. Строк подання студентом роботи _____

Вихідні дані до роботи: фінансова звітність ТОВ «НВП «ВІЛАН»

Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ТОВАРІВ. 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТОВАРІВ ТОВ «НВП «ВІЛАН». 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТОВАРІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ. 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТОВАРІВ ТОВАРИСТВА.

Перелік графічного матеріалу: рисунки за темою дослідження, таблиці з розрахунками аналітичних показників, бухгалтерські проведення за темою дослідження, пропозиції з удосконалення аудиту товарів: формування завдання, аудиторських доказів, вибір аудиторських процедур

Дата видачі завдання «12» вересня 2025 року.

Керівник

_____Афанас'єва І.І.
(підпис)

Завдання прийняла до виконання

_____Чубенко Г.П.
(підпис)

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
1	Затвердження теми і наукового керівника кваліфікаційної роботи магістра на засіданні кафедри	22.09.2025	виконано
2	Опрацювання першоджерел по темі роботи	02.10.2025	виконано
3	Розробка плану роботи, методики та інструментарію досліджень	04.10.2025	виконано
4	Проведення економічних досліджень та їх аналіз	06.10.2025	виконано
5	Написання вступу до роботи	18.10.2025	виконано
6	Написання першого розділу роботи	28.10.2025	виконано
7	Написання другого розділу роботи	03.11.2025	виконано
8	Написання третього розділу роботи	15.11.2025	виконано
9	Написання четвертого розділу роботи	25.11.2025	виконано
10	Написання висновків та пропозицій, оформлення роботи	09.12.2025	виконано
11	Подача першого варіанту роботи на кафедру	18.12.2025	виконано
12	Доопрацювання роботи згідно з зауваженнями керівника	20.12.2025	виконано
13	Попередній захист роботи	11.01.2026	виконано

Студентка

(підпис)

Чубенко Г.П.

(прізвище та ініціали)

Керівник
роботи

(підпис)

Афанас'єва І.І.

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи магістра
студентки **Національної академії статистики, обліку та аудиту**

Чубенко Ганни Петрівни

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема «Організація та методика обліку, аналізу та аудиту товарів на
підприємствах торгівлі»

Загальний обсяг роботи складає 117 сторінок.

Містить 28 таблиць, 12 рисунків,
67 літературних джерел, 7 додатків

Актуальність дослідження. Торговельна діяльність безпосередньо пов'язана із розвитком конкуренції, потребою впровадження сучасних технологій, що зумовлює необхідність нових підходів до організації різних процесів на підприємствах торгівлі. Як наслідок, особливої актуальності набувають питання організації та методики обліку, аудиту та аналізу товарних запасів, оскільки вони є найбільш вагомою частиною активів підприємства торгівлі. На будь-якому підприємстві торговельно-виробничої сфери раціональне використання запасів складає передумову для успішного та безперервного здійснення фінансово-господарської діяльності. Оптимізаційні підходи до запасів товарно-матеріальних цінностей стають одним із головних факторів успішного ведення бізнесу, адже така високоліквідна частка активів забезпечує безперервність і ритмічність усіх процесів.

В умовах обмеження матеріальних ресурсів на значну увагу заслуговують питання підвищення ефективності управління запасами товарно-матеріальних цінностей, що зумовлює необхідність пошуку шляхів раціонального використання зазначених активів. В системі управління запасами бухгалтерський облік відіграє важливу роль інформаційного забезпечення

процесу прийняття управлінських рішень та управління загалом. Контроль як елемент системи управління за функціональним призначенням сприяє збереженню майна, впливу внутрішнього контролю на якість усіх процесів. Усе вище зазначене підтверджує актуальність та своєчасність теми кваліфікаційної роботи.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка пропозицій з удосконалення організації і методики обліку, аналізу та аудиту товарів підприємства торгівлі.

Об'єктом дослідження є процес організаційного та методичного забезпечення обліку, аналізу та аудиту товарів підприємства торгівлі.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку, аналізу та аудиту товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН».

Методи дослідження. Для досягнення сформульованої мети у кваліфікаційній роботі досліджено сукупність загальнонаукових та специфічних методів. Зокрема застосовано наступні загальнонаукові підходи: індукція, дедукція, аналіз, спостереження, порівняння, абстрактно-логічний. Для дослідження економічної сутності категорії «товари», наслідків господарських операцій та процесів, пов'язаних із використанням товарних запасів, застосовано методи теоретичного узагальнення та конкретизації. Розгляд особливостей законодавчо-нормативного регулювання обліку та аудиту товарів базувався на використанні логічного методу. Для проведення аналізу ефективності використання товарів застосовано структурний та динамічний аналіз, прийоми факторного аналізу.

Інформаційною базою написання кваліфікаційної роботи магістра стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених-економістів з теорії та практики обліку, аналізу та аудиту товарів підприємства торгівлі, законодавчо-нормативні документи, наукові статті та монографії, матеріали науково-практичних конференцій, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності ТОВ «НВП «ВІЛАН» за 2022-2024 роки.

За результатами дослідження удосконалено:

- організаційні аспекти обліку товарів у частині організаційних, технічних та методичних положень облікової політики підприємства;
- методичні підходи до аналізу ефективності проведення товарних операцій в умовах зростання ризиків;
- організаційні та методичні підходи до аудиту товарів суб'єкта підприємницької діяльності.

Практичне значення одержаних результатів проведеного у кваліфікаційній роботі полягає у розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації та методики обліку, аналізу та аудиту товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи:

1. Публікація у збірнику тез: Особливості аудиту ПДВ в умовах ЗЕД. *Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні : теорія, методологія, організація : збірник тез доповідей учасників XXIII Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2025. С. 121-124.
URL: https://koia.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/61/2025/10/2025_zbirnyk_borodkina_studenty.pdf#page=173

2. Публікація наукової статті: Обліково-контрольне забезпечення калькулювання та ціноутворення в управлінні суб'єктом підприємницької діяльності. *Економічний простір*. 2025. №1. С.57-62.

Ключові слова: організація і методика, облік, аналіз, аудит, фінансова звітність, товари, аудиторські докази, аудиторські процедури.

Студентка

(підпис)

Чубенко Г.П.

(прізвище, ініціали)

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АР – аудиторський ризик

МСА – Міжнародні стандарти аудиту

МСБО – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

НП(С)БО – Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

ПДВ – податок на додану вартість

ПКУ – Податковий Кодекс України

СПД – суб'єкт підприємницької діяльності

ТЗВ – транспортно-заготівельні роботи

ТМЦ – товарно-матеріальні цінності

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ТОВАРІВ	14
1.1. Сучасні підходи до визначення сутності товарів.....	14
1.2. Огляд нормативно-правової бази та літературних джерел з обліку, аудиту та аналізу товарів підприємства... ..	18
1.3. Характеристика економічної діяльності та фінансового стану ТОВ «НВП «ВІЛАН».....	23
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТОВАРІВ ТОВ «НВП «ВІЛАН».....	33
2.1. Організація обліку товарів на товаристві.....	33
2.2. Методичні аспекти обліку товарів підприємства торгівлі.....	39
2.3. Напрями удосконалення обліку товарів на підприємстві.....	50
Висновки до розділу 2.....	53
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТОВАРІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ.....	56
3.1. Інформаційне забезпечення та завдання аналізу товарних запасів.....	56
3.2. Методика аналізу товарних операцій товариства.....	58
3.3. Удосконалення аналізу використання товарів підприємства торгівлі.....	61
Висновки до розділу 3.....	67
РОЗДІЛ 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТОВАРІВ ТОВАРИСТВА	69
4.1. Організаційні особливості аудиту товарів підприємства.....	69
4.2. Методика аудиту товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН».....	74
4.3. Шляхи вдосконалення аудиту товарів торговельного підприємства.....	80
Висновки до розділу 4.....	85
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	96
ДОДАТКИ.....	104

ВСТУП

Торговельна діяльність безпосередньо пов'язана із розвитком конкуренції, потребою впровадження сучасних технологій, що зумовлює необхідність нових підходів до організації різних процесів на підприємствах торгівлі. Як наслідок, особливої актуальності набувають питання організації та методики обліку, аудиту та аналізу товарних запасів, оскільки вони є найбільш вагомою частиною активів підприємства торгівлі. На будь-якому підприємстві торговельно-виробничої сфери раціональне використання запасів складає передумову для успішного та безперервного здійснення фінансово-господарської діяльності. Оптимізаційні підходи до запасів товарно-матеріальних цінностей стають одним із головних факторів успішного ведення бізнесу, адже така високоліквідна частка активів забезпечує безперервність і ритмічність усіх процесів.

В умовах обмеження матеріальних ресурсів на значну увагу заслуговують питання підвищення ефективності управління запасами товарно-матеріальних цінностей, що зумовлює необхідність пошуку шляхів раціонального використання зазначених активів. В системі управління запасами бухгалтерський облік відіграє важливу роль інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень та управління суб'єктом підприємницької діяльності загалом. Контроль як елемент системи управління за функціональним призначенням сприяє збереженню майна, впливу внутрішнього середовища на якість усіх процесів. Усе вище зазначене підтверджує актуальність та своєчасність теми кваліфікаційної роботи. Питання організації та методики обліку, аналізу та аудиту в умовах ринкової економіки, невизначеності та цифровізації усіх процесів знайшли відображення у публікаціях значної кількості науковців, серед яких вагомий вклад внесли наступні: Баланюк І., Бутинець Ф., Валуєв Б., Голов С., Дерій В., Кіндратська Л., Костюченко В., Корінько М., Сопко В., Чумаченко М. Однак деякі проблеми інформаційного забезпечення управління запасами товарно-матеріальних цінностей

залишаються актуальними та невирішеними зважаючи на специфіку функціонування підприємств торгівлі.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в розробці пропозицій з удосконалення організації і методики обліку, аналізу та аудиту товарів підприємства торгівлі.

Для досягнення мети сформульовано та вирішено наступні **завдання**:

- визначено сутність категорії «товари» як об'єкта обліку, аналізу та аудиту;
- досліджено нормативно-правову базу з обліку, аудиту та аналізу товарів підприємства;
- охарактеризовано економічну діяльність та надано оцінку фінансового стану ТОВ «НВП «ВІЛАН»;
- розглянуто особливості організації обліку товарів товариства;
- вивчено методику обліку товарів та їх реалізації на товаристві;
- досліджено відображення товарів у звітності;
- надано характеристику інформаційного забезпечення аналізу використання товарних запасів;
- проведено аналіз ефективності використання товарів та їх реалізації товариством;
- розглянуто організаційні особливості аудиту товарів підприємства;
- досліджено методичні аспекти аудиту товарів товариства;
- запропоновано напрями удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства за результатами аналізу та аудиту.

Об'єкт дослідження - процес організаційного та методичного забезпечення обліку, аналізу та аудиту товарів підприємства торгівлі.

Предмет дослідження - сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку, аналізу та аудиту товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН».

Методи дослідження. Для досягнення сформульованої мети у кваліфікаційній роботі досліджено сукупність загальнонаукових та специфічних методів. Зокрема застосовано наступні загальнонаукові підходи: індукція,

дедукція, аналіз, спостереження, порівняння, абстрактно-логічний. Для дослідження економічної сутності категорії «товари», наслідків господарських операцій та процесів, пов'язаних із використанням товарних запасів застосовано методи теоретичного узагальнення та конкретизації. Розгляд особливостей законодавчо-нормативного регулювання обліку та аудиту товарів базувався на використанні логічного методу. Для проведення аналізу ефективності використання товарів застосовано структурний та динамічний аналіз, прийоми факторного аналізу.

Інформаційною базою написання кваліфікаційної роботи магістра стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених-економістів з теорії та практики обліку, аналізу та аудиту товарів підприємства торгівлі, законодавчо-нормативні документи, наукові статті та монографії, матеріали науково-практичних конференцій, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності ТОВ «НВП «ВІЛАН» за 2022-2024 роки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних аспектів та розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації та методики обліку, аналізу та аудиту товарів підприємства торгівлі. За результатами дослідження удосконалено:

- організаційні аспекти обліку товарів у частині організаційних, технічних та методичних положень облікової політики підприємства;
- методичні підходи до аналізу ефективності проведення товарних операцій в умовах зростання ризиків;
- організаційні та методичні підходи до аудиту товарів суб'єкта підприємницької діяльності.

Практичне значення одержаних результатів проведеного у кваліфікаційній роботі полягає у розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації обліку, аналізу та аудиту товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи:

1. Публікація у збірнику тез: Особливості аудиту ПДВ в умовах ЗЕД. *Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні : теорія,*

методологія, організація : збірник тез доповідей учасників XXIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2025. С. 121-124.

URL: https://koia.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/61/2025/10/2025_zbirnyk_borodkina_studenty.pdf#page=173

2. Публікація наукової статті: Обліково-контрольне забезпечення калькулювання та ціноутворення в управлінні суб'єктом підприємницької діяльності. *Економічний простір*. 2025. №1. С.57-62.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 117 сторінок друкованого тексту, що містить 28 таблиць, 12 рисунків, 7 додатків. Список використаних джерел складається із 67 найменувань, які розміщено на 8 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ТОВАРІВ

1.1. Сучасні підходи до визначення сутності товарів

Основними показниками торгівельної діяльності, що знаходять відображення в системі бухгалтерського обліку, є обсяги продажів та закупівель, собівартість реалізованих товарів, товарооборот та прибуток від реалізації товарів. Отримання достовірної та своєчасної інформації про діяльність підприємств торгівлі забезпечує облікова система. Тому важлива роль в реалізації зазначених задач відводиться організаційній побудові бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання та організації документообігу. На бухгалтерський облік покладено завдання з поліпшення інформаційного забезпечення управління і контролю за використанням товарів, підвищенням ефективності торгівельної діяльності та зменшенням ризику втрат через прийняття нераціональних управлінських рішень.

Науковці підкреслюють специфічність торгівельної діяльності та її важливість. Так О. А. Петрик зазначає наступні характерні риси торгівельної діяльності:

- зосередження системи бухгалтерського обліку на відображенні надходження, внутрішнього переміщення та реалізації товарів;
- значна номенклатура та кількість товарних запасів;
- використання торговельних націнок;
- специфічний облік витрат торговельного підприємства;
- особливий порядок обліку доходів від реалізації товарів та вирахувань з доходу через надання знижок [1].

Визначення категорії «запаси» пов'язують із різними підходами, зокрема, логістичним, економічним та обліковим, у зв'язку з чим їх визначають як матеріальні ресурси або як предмети праці. Л. В. Балабанова підкреслює

приналежність матеріально-виробничих запасів до засобів виробництва, які надійшли на склад та ще не використовуються у виробничому процесі. Обсяг таких активів має забезпечувати рівномірну та безперебійну роботу суб'єкта господарювання [3].

Запаси мають відповідати наступним характеристикам:

- бути власністю підприємства;
- мати матеріальну форму;
- бути використаними у процесі виробництва та процесі реалізації;
- постійно витрачатися, реалізовуватися та відновлюватися;
- перетворюватися в грошові кошти протягом року або одного нормального операційного циклу.

Як об'єкт бухгалтерського обліку запаси відносяться до оборотних активів підприємства. Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому [3].

Для цілей комплексного аналізу ефективності використання ресурсів товари включають у склад матеріальних ресурсів. Так Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. надають визначення категорії «матеріальні ресурси» як предметів праці, які включають сировину та матеріали, паливо, тару і використовуються СПД для виробництва продукції, надання послуг, виконання робіт та забезпечення ритмічності діяльності підприємства [2]. Автори підручника характеризують основні завдання і етапи аналізу матеріальних ресурсів та систему коефіцієнтів ефективності використання зазначених активів. Але саме аналізу товарних запасів, як складовій матеріальних ресурсів, приділяється недостатньо уваги незважаючи на значну кількість підприємств торгівлі, які в умовах війни задовольняють потреби населення і державний сектор (лікарні, школи тощо).

В основу визначення категорії «товарні запаси» полягає базове поняття «товар», який виступає важливою складовою ефективних засобів впливу на споживачів, продуктом праці, виготовленим для реалізації, має матеріальну

форму та утримується для подальшого продажу. Зазначена категорія історично передує іншим економічним категоріям, оскільки товарне виробництво існувало до капіталістичних відносин. Тривалий час виготовлені матеріальні блага вважалися не товаром, а речами, оскільки були призначені безпосередньо для споживання [3, 4].

Товар має ознаки споживчої вартості, тобто задовольняє певні потреби. Споживча вартість носить суспільний характер, який полягає у задоволенні потреб покупців та дозволяє виявити зв'язок між властивостями товару та потребами споживачів.

Визначення товару відповідно до його ролі у процесі грошового обміну представлено на рис. 1.1 [3, 5].

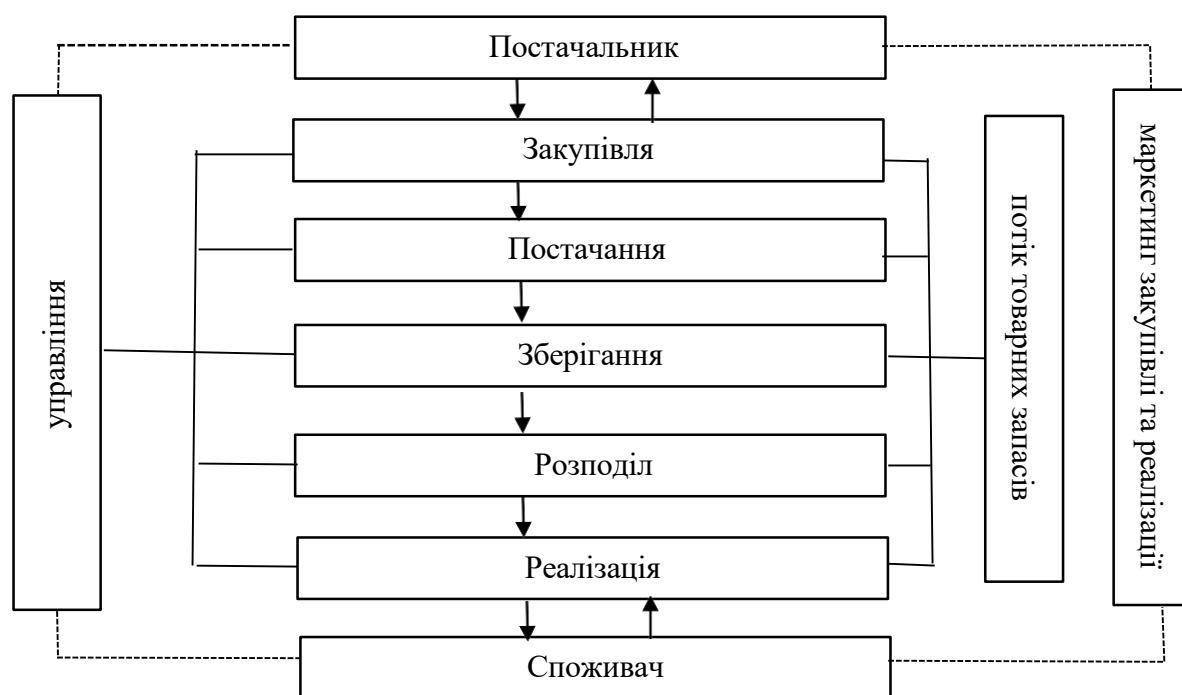

Рис. 1.1. Схема руху товарів

Характеризувати товари доцільно через ціну, його якість, конкурентоспроможність, показники функціонально-корисних властивостей, що задовольняють потреби споживачів. Загальною позицією визначення товару як економічної категорії є його створення безпосередньо для споживачів [5].

Так, Ф. Котлер запропонував п'ять рівнів товару, в основі яких лежить його певна цінність для споживача, ієрархія цінностей та вигода. Сучасні умови

конкуренції розвиваються переважно на рівні очікуваних товарів. Саме на п'ятому рівні товару (потенційний товар) можливі майбутні доповнення і трансформації існуючого товару. На рівні потенційного товару підприємства впроваджують новітні методи задоволення споживачів та удосконалення ринкової пропозиції [3].

Зазначимо, що класифікація товарів дозволяє правильно ідентифікувати активи та деталізувати інформацію про них. Традиційно усі товари, що обертаються на ринку поділяються на засоби виробництва і предмети споживання, проте такого групування недостатньо для ефективного управління товарними запасами [6]. Тому, залежно від призначення та характеру використання усі товари як економічну категорію можна згрупувати за різними ознаками (рис. 1.2).

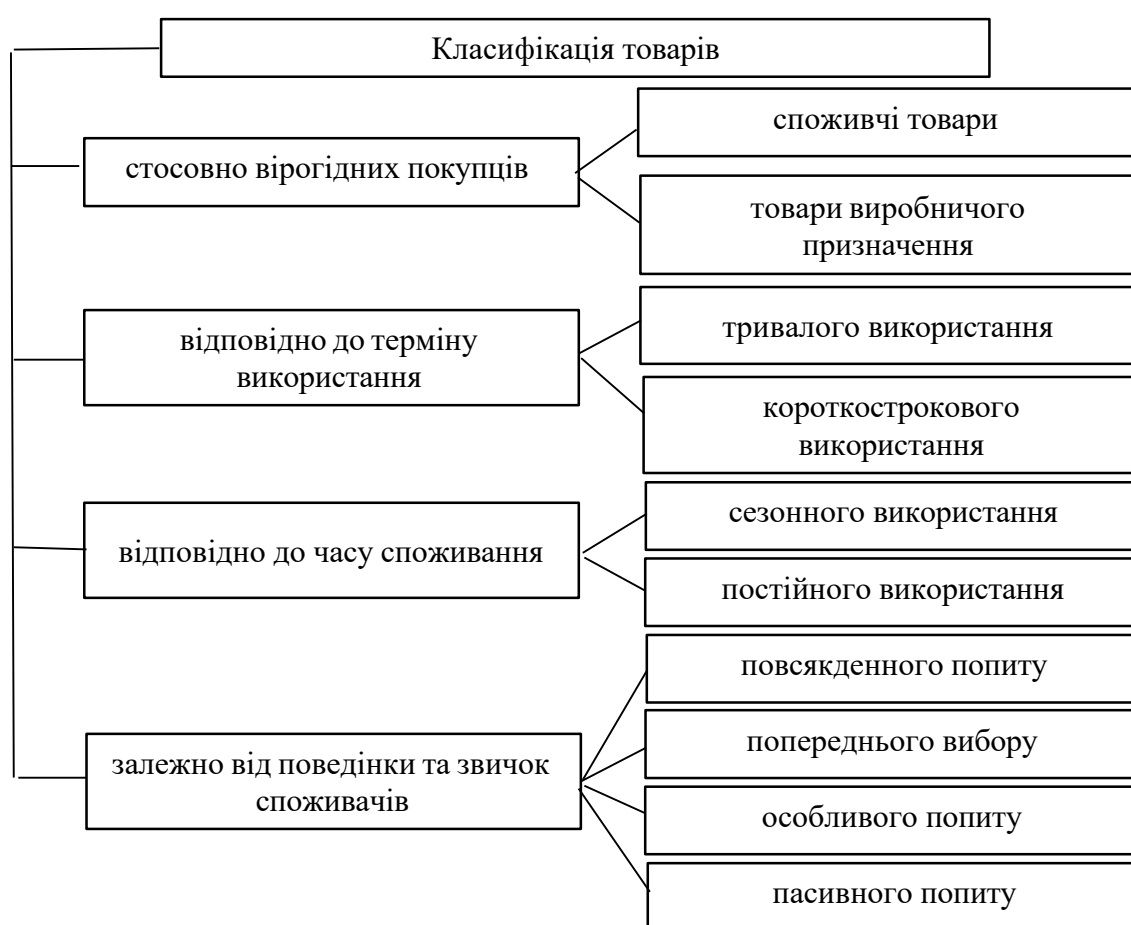

Рис. 1.2. Класифікація товарів

На думку Коваль С.В. товарна група в обліковому та контрольному відношенні формує підприємницькі активи, тому при виборі методик та практичних процедур обліку та аудиту ключового значення набуває врахування видів економічної діяльності, впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, особливостей формування облікової політики і системи внутрішнього контролю. Зазначений методологічний підхід визначає алгоритм аудиту, його етапи та аудиторські процедури [5].

Необхідно зазначити важливість для покупців наступних характеристик товарів: надійність доставки, терміновість, технічні поради, система знижок, післяпродажний сервіс, представлення на виставках, легкість контактів, гарантія заміни, товарний кредит тощо. Зазначені характеристики доцільно враховувати при обґрунтуванні оперативних та стратегічних управлінських рішень, які пов'язані із реалізацією товарів.

1.2. Огляд нормативно-правової бази та літературних джерел з обліку, аудиту та аналізу товарів підприємства

Питанню нормативно-правового регулювання, зокрема торговельної діяльності, приділяли значну увагу у наукових працях вітчизняні учені, такі як І. Височин, Г. Г. Казарян, В. В. Коровкін, Л. В. Нападовська, Г. А. Ніколаєва, Т. В. Черничко, Д. Л. Щур, та інші. Науковці досліджують питання державного регулювання торговельної діяльності, проблеми нормативно-правового забезпечення організації та ведення торговельної діяльності та відображення товарних операцій в бухгалтерському обліку.

Законодавчі акти, які регламентують відносини у торговельній діяльності, досить різноманітні, оскільки торгівля охоплює широке коло правових відносин [7-11]. Торгівля тісно пов'язана з такими сферами як оподаткування, митний контроль, захист прав споживачів та отримання дозволів (ліцензій) на проведення діяльності. Відповідно до зазначених сфер торговельна діяльність

регулюється значною кількістю нормативно-правових актів. Враховуючи особливості проведення торговельної діяльності доцільно згрупувати законодавчо-нормативні документи за певними ознаками.

Височин І. пропонує групувати нормативно-правові акти, які регулюють торговельну діяльність, у наступному порядку:

- захист прав споживачів та конкуренції;
- загальні аспекти функціонування підприємств торгівлі;
- здійснення торгівлі на ринку;
- контроль умов продажу окремих видів товарів;
- питання захисту товарів, засобів вимірювальної техніки та електронних контрольно-касових апаратів;
- питання щодо втрати товарів під час транспортування, зберігання та реалізації [3, 6].

Управління ТОВ «НВП «ВІЛАН» здійснюється відповідно до Закону «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», який визначає правовий статус та порядок створення суб'єкта господарювання, його діяльності й її припинення, а також права і обов'язки учасників [7]. На рис. 1.3 подано ключові питання, що врегульовані зазначеним законодавчим актом.

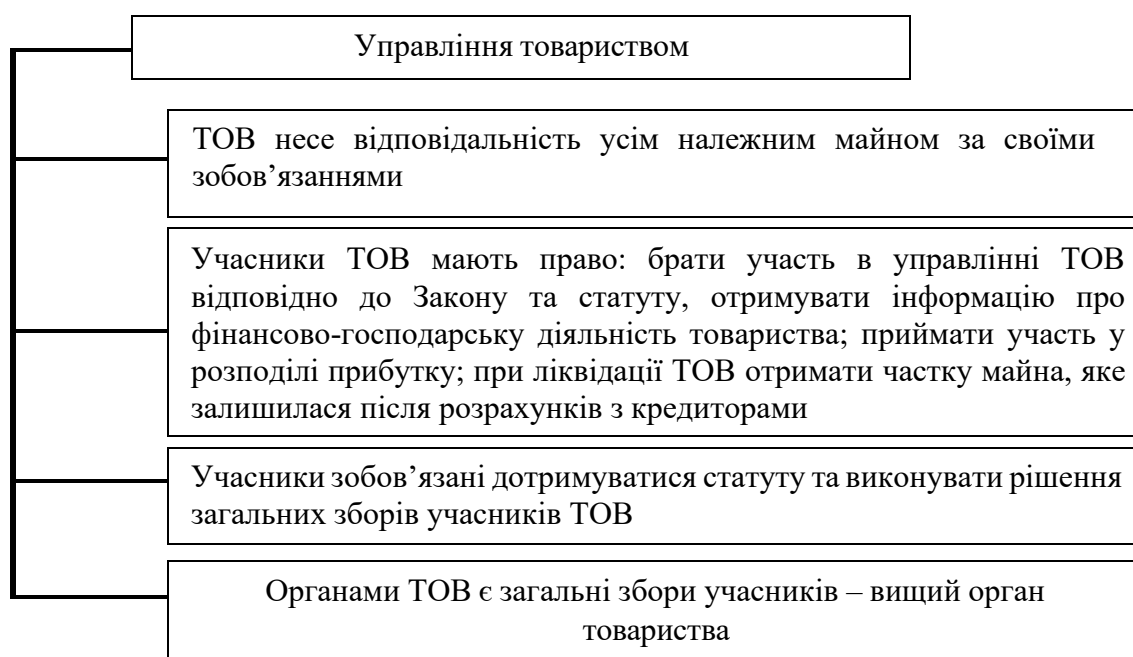

Рис. 1.3. Питання регулювання управління товариством

Зважаючи на особливості торгівлі ТОВ «НВП «ВІЛАН», тобто придбання та реалізація імпортованих товарів, варто зазначити основний законодавчий акт, який врегульовує здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Закон № 959 надає визначення видів зовнішньоекономічної діяльності, її суб'єктів, права на здійснення експортних та імпортованих операцій, які складають таку діяльність, та врегульовує форми договірних (контрактних) умов [10].

На рис. 1.4 наведена чотирирівнева система нормативно-правового регулювання обліку та аудиту в Україні, де продемонстрована ієрархія нормативних документів та внутрішніх положень. Найвищу силу мають законодавчо-нормативні акти, які затверджені Верховною Радою, Кабінетом міністрів України, НБУ [7-13]. Нормативні акти другого рівня - це документи, що прийняті Міністерством фінансів України [14-16]. До нормативних актів третього рівня відносяться затверджені міністерствами документи, які регулюють певні питання методичного забезпечення діяльності, обліку та аудиту суб'єктів господарювання певних видів економічної діяльності тощо [17, 18].

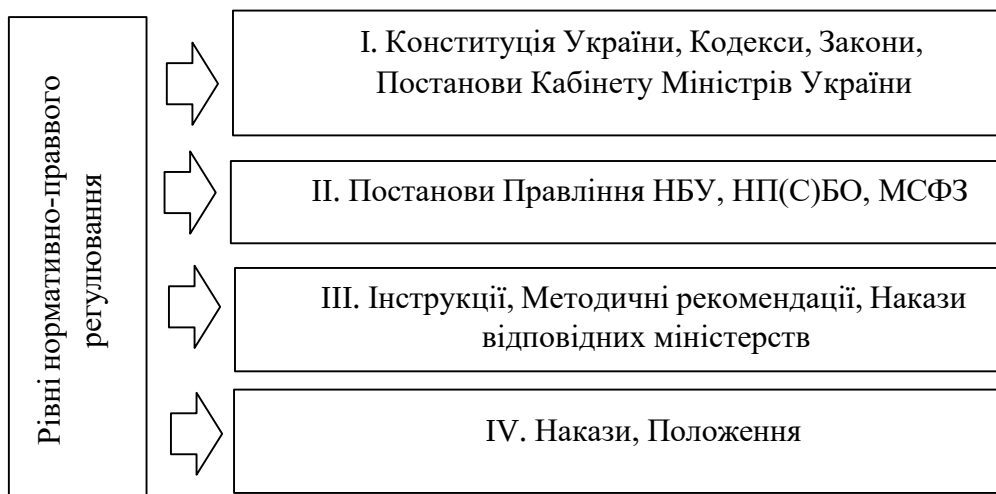

Рис. 1.4. Рівні нормативно-правового регулювання

Важливий вплив на здійснення діяльності та визначення особливостей операцій щодо руху товарів мають кодекси, зокрема, ПКУ визначає основні норми оподаткування операцій, пов'язаних із здійсненням торговельної діяльності [13]. Цивільний кодекс регулює встановлення у першу чергу

договірних відносин. Відмітимо, що цей законодавчий акт має важливе значення для усіх СПД та впливає на особливості руху товарів через обрану форму договору і зазначених в ньому умов [14]. Митний кодекс має безпосередній вплив на товарні операції, оскільки визначає перелік товарів, які можуть бути об'єктами експорту та імпорту і мають визначальний вплив на здійснення зовнішньої торгівлі [21].

Регулювання торговельної діяльності відбувається у тому числі через нормативне забезпечення питань організації та ведення бухгалтерського обліку і операцій з оподаткування ПДВ, акцизом та іншими податками [13, 17, 18]. Тому значущим нормативним актом з питань оподаткування торговельної діяльності являється ПКУ, на базі якого СПД встановлює власну податкову політику.

Класифікація нормативних актів, які регулюють здійснення торговельної діяльності, наведена у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Правове регулювання торговельної діяльності

№ з/п	Групи нормативних актів	Нормативний акт
1	Акти основних принципів та організації бухгалтерського обліку	Конституція України
2		Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»
3		Закон України «Про валюту і валютні операції»
4	Акти систематизованих норм	Митний Кодекс України
5		Цивільний Кодекс
6		Податковий Кодекс України
7	Акти поточних операцій	Постанови, листи, накази НБУ, Міністерства фінансів, Держмитслужби, Державної фіскальної служби

Основним джерелом регулювання аудиту фінансової звітності та аудиторської діяльності в Україні є Закон № 2258 та Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, які за відповідним Законом прийнято у якості національних.

За Законом № 2258 аудиторська діяльність представляє незалежну професійну діяльність з надання аудиторських послуг суб'єктами, які

zareєстровані у відповідному реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності [19].

Зазначимо, що на рівні суб'єкта господарювання питання організації та ведення обліку та складання фінансової звітності регулюються Наказом про облікову політику. Формування облікової політики регулюють Методичні рекомендації № 635, в яких зазначено, що облікова політика має враховувати організаційно-правову форму, галузеві особливості та обсяги діяльності підприємства [20].

Облікова політика являється складовою системи організації бухгалтерського обліку СПД. Підприємство має самостійно обрати серед альтернативних варіантів оптимальні для його умов:

- форму бухгалтерського обліку (журнальна, журнально-ордерна);
- порядок документообігу (оформлення документів та їх рух);
- робочий план рахунків (рівень аналітичних рахунків, відкритих до синтетичних);
- форми реєстрів аналітичного обліку;
- систему контролю (внутрішній аудит, зовнішній аудит);
- форми управлінської звітності [3, 4, 18].

Отже, формування облікової політики відбувається через вибір основних методів, принципів і процедур, які підприємство буде використовувати в процесі відображення результатів господарських операцій та складання фінансової звітності.

1.3. Характеристика економічної діяльності та фінансового стану ТОВ «НВП «ВІЛАН»

В складних економічних умовах відбувається трансформація торговельної діяльності, але зберігається основна її мета - задоволення потреб у товарах,

забезпечення раціонального використання наявних ресурсів, впровадження сучасних технологій та передового досвіду.

Значна кількість підприємств торгівлі, які здійснювали роздрібну або оптову торгівлю, організували власне виробництво. Таким чином, суб'єкти господарювання з ознаками виробничого та торговельного бізнесу мають можливість використовувати прогресивні підходи до організації управління майном, зокрема впроваджувати сучасні інструменти організації і методики обліку, контролю та аналізу товарних запасів.

ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ВІЛАН» здійснює діяльність у сфері оптової торгівлі фармацевтичними товарами, виробництва дезінфікуючих засобів та товарів медичного призначення.

Товариство імпортує ексклюзивну продукцію фірми BODE Chemie GmbH, яка є провідним європейським виробником антисептиків та дезінфектантів, а також професійної косметики для медичних закладів [22].

Підприємство поступово розширює оптову та роздрібну торгівлю. Так, з 2004 року відкрито першу фірмову аптеку з постійною виставкою-продажем антисептиків та дезінфектантів. У 2007 році товариство розпочало власне виробництво антисептичного засобу «Стериліум», яке сертифіковане за стандартами GMP. У 2012 р. асортимент продукції власного виробництва доповнило рідке мило «Тендіклін», у 2015 році підприємство розпочало виробництво антитранспірантів «БАКВІЛАН».

Імпортовані товари та виготовлена продукція зберігаються на власному аптечному складі, що ліцензовано відповідно до GDP. До основних напрямів діяльності товариства відносяться:

- постійне впровадження і просування на ринок України нових, досконаліших антисептиків та засобів дезінфекції, які відповідають європейським стандартам;
- підвищення професійних навичків та знань працівників;
- вдосконалення системи внутрішнього контролю за якістю засобів;
- впровадження сучасних методів обслуговування клієнтів;

- вдосконалення умов постачання продукції;
- надання інформаційно-консультаційної допомоги.

Основними видами економічної діяльності згідно КВЕД є:

46.46 Оптова торгівля фармацевтичними товарами (основний вид діяльності, ЗЕД)

20.14 Виробництво інших основних органічних хімічних речовин

20.20 Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції

20.41 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування

20.42 Виробництво парфумних і косметичних засобів

21.20 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів

46.45 Оптова торгівля парфумними та косметичними товарами

82.92 Пакування

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

На товаристві використовується лінійно-функціональна організаційна структура, за якою розподіл повноважень та відповідальності відбувається по вертикалі. До переваг такої організації управління та прийняття управлінських рішень можна віднести:

- високу кваліфікацію відповідальних осіб;
- поєднання принципів єдності керівництва та спеціалізації управління;
- відповідність організаційної структури стратегії діяльності підприємства.

До недоліків зазначеної організаційної структури можна віднести:

- недостатню гнучкість при вирішенні нетипових завдань;
- складну реалізацію новацій без залучення керівників вищої ланки;
- ускладнений комунікаційний зв'язок між функціональними підрозділами у процесі запровадження нових проєктів.

Бухгалтерський облік на ТОВ «НВП «ВІЛАН» ведеться відповідно до принципу безперервності діяльності з дня реєстрації і до його ліквідації. Товариство веде фінансовий і статистичний облік, облік в оподаткуванні

відповідно до чинних законодавчо-нормативних актів та несе повну відповідальність за їх достовірність, що значною мірою залежить від правильної організації обліку.

Для автоматизації облікового процесу на товаристві введена бухгалтерська програма «Майстер бухгалтерія», яка має значні переваги (рис. 1.5).

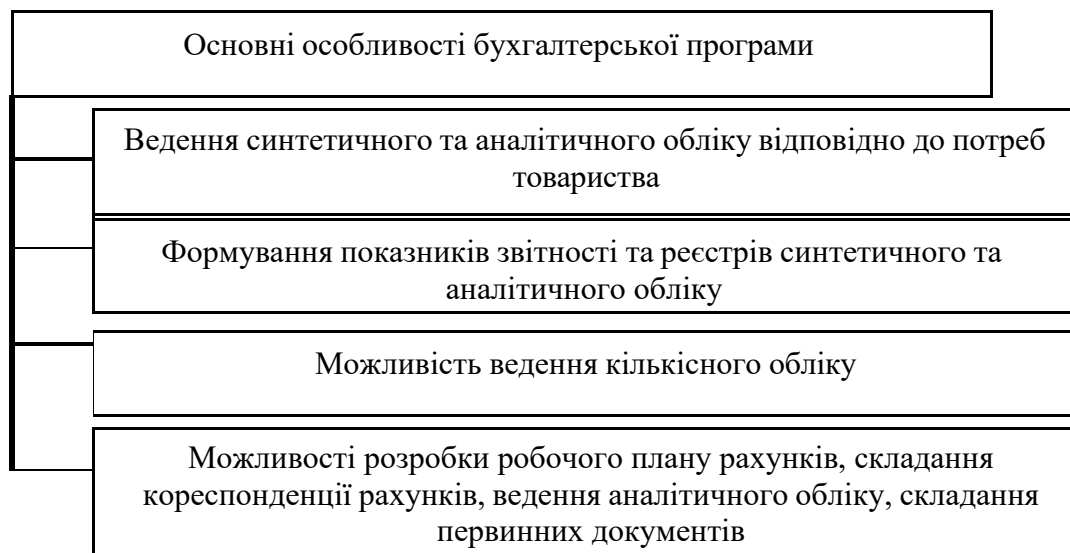

Рис. 1.5. Можливості використання бухгалтерської програми

ТОВ «НВП «ВІЛАН» для організації електронного документообігу використовує програму М.Е.Дос, яка забезпечує у тому числі формування та подання податкової звітності та податкових накладних. Для забезпечення підтвердження документів на них накладається цифровий підпис, що надає інформацію про зареєстрованих у програмі осіб. Даний продукт українських розробників являється поширеним програмним забезпеченням, яке використовують для обміну первинними документами та подання звітності до відповідних контролюючих органів.

Для підтримки стабільності фінансово-господарської діяльності, враховуючи зростання пов'язаних з війною ризиків та обмеженість суб'єктів господарювання у власних ресурсах, необхідно постійно оцінювати фінансовий стан СПД із застосуванням системи аналітичних показників. Така аналітична

робота надає можливість виявити проблемні ділянки в господарській діяльності та своєчасно їх усунути.

Важливим показником оцінки фінансового стану товариства, тобто спроможності погасити короткострокові зобов'язання, є показники ліквідності, які характеризують фінансову стабільність СПД. До ключових факторів ліквідності відносять абсолютні значення активів і грошових коштів та термін конвертації активів у гроші. Зазначимо, що ліквідність відрізняється від платоспроможності. Показники платоспроможності враховують зобов'язання господарюючого суб'єкта у поточному періоді та у довгостроковій перспективі. Оцінка ліквідності більшою мірою відбувається із врахуванням короткострокової заборгованості та поточних активів СПД [23-25]. Саме динаміка показників ліквідності дозволяє сформулювати висновки щодо фінансового стану підприємства. Даними для проведення аналізу слугують показники Балансу (Звіту про фінансовий стан) товариства (Додатки А, Б, В) (табл. 1.2).

Так коефіцієнт абсолютної ліквідності, що демонструє частку поточних зобов'язань, які можуть бути негайно погашені, за аналізований період перевищував нормативне значення, але його величина значно коливалася. Так у 2023 р. відбулося значне зростання даного показника (на 2,71 п.п.) та зниження його рівня на 2 пункти у 2024 р. Результати розрахунків свідчать про платоспроможність товариства, його спроможність погасити термінові борги. Але негативним явищем в оцінці фінансового стану товариства є низький рівень коефіцієнту швидкої ліквідності протягом досліджуваного періоду. Так у 2022 р. на 1 грн. поточної заборгованості припадало 0,54 грн., на кінець 2023 р. цей показник знизився на 0,08 п.п. та досягнув значення 0,06 наприкінці 2024 р.

Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності демонструє загальний погляд на ліквідність товариства та стає основою подальшого аналізу [26]. Погоджуємося з думкою економістів відносно того, що показник поточної ліквідності надає інформацію про спроможність усіх оборотних активів

покривати поточні зобов'язання з періодом погашення менше одного року [27-28].

Таблиця 1.2

Аналіз ліквідності ТОВ «НВП «ВІЛАН» за 2022-2024 рр., тис. грн.

№ з/п	Показник	Порядок розрахунку	Нормативне значення	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення, +; -	
							2023 до 2022	2024. до 2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Вихідні дані								
1	Поточні фінансові інвестиції			-	-	-	-	-
2	Грошові кошти та їх еквіваленти			33128	38239	43222	+5111	+4983
3	Поточні зобов'язання			14562	13073	46306	-1489	33233
4	Дебіторська заборгованість			-7897	-5954	2733	-1943	-3221
5	Оборотні активи			58775	65067	66210	+6292	+1143
6	Активи підприємства			61626	69322	69470	+7696	+148
Показники								
7	Коефіцієнт абсолютної ліквідності		≥0,2	0,22	2,93	0,93	+2,71	-2,0
8	Коефіцієнт швидкої ліквідності		0,7-1	0,54	0,46	0,06	-0,08	-0,4
9	Коефіцієнт загальної ліквідності		≥2,0	4,04	4,98	0,13	+0,94	-4,85
10	Частка оборотних активів у складі майна		-	0,95	0,94	0,95	-0,01	+0,01

Але недоліком зазначеного коефіцієнту є не врахування:

- структури оборотних активів відносно їх ступеня ліквідності;
- структури поточних зобов'язань відповідно терміну їх погашення.

Отже у 2022 р. на кожен гривню короткострокових зобов'язань припадало 4,04 грн. оборотних активів, у 2023 р. відмічено зростання коефіцієнту загальної ліквідності на 0,943. Погіршення показника загальної ліквідності відбулося у 2024 р., що характеризується зниженням показника на 4,85 та являється значно нижчим за нормативне значення. Виявлена динаміка підкреслює нестабільний фінансовий стан СПД, тобто його ліквідності.

Визначена частка оборотних активів у загальній вартості майна свідчить про значний обсяг (95% у 2022 р., 94% у 2023 р. та 95% наприкінці аналізованого

періоду) ліквідних активів, які можна швидко реалізувати за ринковою вартістю.

Проведений коефіцієнтний аналіз ліквідності за даними балансу, складеного на певну звітну дату, не являється абсолютно об'єктивним, може дати наближену оцінку, яку науковці радять доповнити розрахунком відповідних коефіцієнтів грошових потоків [29].

Питання оцінки ліквідності являється дискусійним через проблему «конфлікту ліквідності», на перманентну присутність якої звертають увагу Івахів Ю. О та Романів С. Р. Автори публікації пропонують розміщувати вільні грошові кошти у більш дохідні активи для зниження рівня ризику неплатоспроможності. Погоджуємося з думкою науковців щодо раціональних рішень інвестування грошових коштів для оптимізації платоспроможності, від рівня якої значно залежить фінансовий стан СПД [26].

Незважаючи на військовий стан підприємства виробничо-торгівельної сфери відчувають високу конкуренцію. Тому для успішного ведення бізнесу необхідно підтримувати високий рівень конкурентоспроможності не тільки за показниками якості та ціни, але й за якістю прийнятих управлінських рішень, швидкістю реагування СПД на зміни, що відбуваються. Так господарюючі суб'єкти зацікавлені в аналізі власного фінансового стану не тільки за поточними даними, але й на перспективу [28].

Для об'єктивної оцінки фінансового стану важливо визначити показники фінансової стійкості підприємства торгівлі та їх динаміку. Зокрема, за допомогою системи коефіцієнтів фінансової стійкості можна визначити спроможність підприємства функціонувати та розвивати бізнес, убезпечувати діяльність від зростаючих ризиків та впливу внутрішніх та зовнішніх факторів. Значна фінансова стійкість надає можливість СПД бути платоспроможним, інвестиційно привабливим та ефективно реагувати на сучасні виклики [29].

Результати аналізу показників фінансової стійкості ТОВ «НВП «ВІЛАН» за 2022-2024 роки узагальнені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Результати аналізу показників фінансової стійкості**ТОВ «НВП «ВІЛАН» за 2022-2024 рр., тис. грн.**

№ з/п	Показники	Нормативне значення	Рік			Абсолютне відхилення, +/-	
			2022	2023	2024	2023 до 2022	2024 до 2023
1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,75	0,81	0,33	+0,06	-0,48
2	Коефіцієнт фінансової залежності	<2	1,31	1,12	2,99	-0,09	+1,87
3	Коефіцієнт маневреності власних засобів	-	0,94	0,92	0,86	-0,02	0,06
4	Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	3,23	4,30	0,50	+1,07	-3,80
5	Коефіцієнт концентрації власного капіталу	-	0,76	0,81	0,33	+0,06	-0,48
6	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	-	0,24	0,19	0,67	-0,05	+0,48

Результати розрахунку основних показників фінансової стійкості товариства за 2022-2024 рр. та їх динаміка свідчать про фінансову стійкість СПД у 2022-2023 рр. і значне її зниження у 2024 р. За даними табл. 1.4. коефіцієнт автономії перевищує нормативне значення у 2022 р. на 0,25 п.п., у 2023 р його значення збільшилося на 0,06 п.п. Але у 2024 р. його значення знизилося на 0,48 п.п. та стало нижчим за нормативний показник на 0,17 п.п. Така динаміка підтверджує наявність фінансової залежності СПД наприкінці аналізованого періоду, тобто негативні тенденції залежності від зовнішнього фінансування.

Коефіцієнт маневреності власних засобів, що характеризує здатність СПД підтримувати оптимальний рівень оборотного капіталу та своєчасно поповнювати оборотні кошти власними ресурсами, протягом 2022-2024 рр. майже не змінювався. Проте незначне зменшення зазначеного показника підтверджує зниження фінансової стійкості товариства.

Значення коефіцієнту фінансової стабільності, розрахованого за даними 2022-2024 рр., значно перевищує нормативний рівень та являється позитивною характеристикою фінансової стабільності СПД. Але значне зниження рівня показника у 2024 р. до рівня, що удвічі нижчий за прийнятний, свідчить про

погіршення фінансової стабільності товариства. Коефіцієнт концентрації власного капіталу значно знизився у 2024 р по відношенню до його значення у 2022-2023 рр. Відповідно відмічається аналогічне зростання коефіцієнту концентрації позикового капіталу, що може свідчити про зростання залежності товариства від зовнішнього фінансування та погіршення фінансової стійкості господарюючого суб'єкта. Узагальнюючи результати проведеного аналізу можна дійти висновку, що ТОВ «НВП «ВІЛАН» втрачає фінансову незалежність, зростання частки позикових коштів може загрожувати фінансовій стабільності товариства.

Висновки до розділу 1

В основу визначення категорії «товарні запаси» полягає базове поняття «товар», який виступає важливою складовою ефективних засобів впливу на споживачів, продуктом праці, виготовленим для реалізації, має матеріальну форму та утримується для подальшого продажу. Зазначена категорія історично передує іншим економічним категоріям, оскільки товарне виробництво існувало до капіталістичних відносин. Товар має ознаки споживчої вартістю, тобто задовольняє певні потреби. Споживча вартість носить суспільний характер, який полягає у задоволенні потреб покупців та дозволяє виявити зв'язок між властивостями товару та потребами споживачів.

Законодавчі акти, які регламентують відносини у торговельній діяльності, досить різноманітні, оскільки торгівля охоплює широке коло правових відносин. Торгівельна діяльність тісно пов'язана з такими сферами як оподаткування, митний контроль, захист прав споживачів, отримання дозволів на проведення діяльності. Відповідно до зазначених сфер торговельна діяльність регулюється значною кількістю нормативно-правових актів. Враховуючи особливості проведення торговельної діяльності згруповано законодавчо-нормативні акти за певними ознаками та надано їх характеристику.

ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ВІЛАН» здійснює діяльність у сфері оптової торгівлі фармацевтичними товарами, виробництва дезінфікуючих засобів та товарів медичного призначення. Товариство імпортує ексклюзивну продукцію фірми BODE Chemie GmbH, яка є провідним європейським виробником антисептиків та дезінфектантів, а також професійної косметики для медичних закладів. На товаристві використовується лінійно-функціональна організаційна структура, за якою розподіл повноважень та відповідальності відбувається по вертикалі.

ТОВ «НВП «ВІЛАН» для організації електронного документообігу використовує програму М.Е.Дос, яка забезпечує у тому числі формування та подання податкової звітності та податкових накладних. Для забезпечення підтвердження документів на них накладається цифровий підпис, що надає інформацію про зареєстрованих у програмі осіб.

Проведений аналіз показників ліквідності свідчить про те, що у 2023 р. відбулося значне зростання даного показника (на 2,71 п.п.) та зниження його рівня на 2 п.п. у 2024 р. Результати розрахунків свідчать про платоспроможність товариства, його спроможність погасити термінові борги.

Негативним явищем в оцінці фінансового стану товариства є низький рівень коефіцієнту швидкої ліквідності протягом досліджуваного періоду. Так у 2022 р. на 1 грн. поточної заборгованості припадало 0,54 грн., на кінець 2023 р. цей показник знизився на 0,08 п.п. та досягнув значення 0,06 наприкінці 2024 р.

Так у 2022 р. на кожну гривню короткострокових зобов'язань припадало 4,04 грн. оборотних активів, у 2023 р. відмічено зростання коефіцієнту загальної ліквідності на 0,943 п.п. Погіршення показника загальної ліквідності відбулося у 2024 р., що характеризується зниженням показника на 4,85 п.п. та являється значно нижчим за нормативне значення. Виявлена динаміка підкреслює нестабільний фінансовий стан СПД, тобто його ліквідність.

Визначена частка оборотних активів у загальній вартості майна свідчить про значний обсяг (95% у 2022 р., 94% у 2023 р. та 95% наприкінці аналізованого періоду) ліквідних активів, які можна швидко реалізувати за ринковою вартістю.

Результати розрахунку основних показників фінансової стійкості товариства за 2022-2024 рр. та їх динаміки свідчать про фінансову стійкість СПД у 2022-2023 рр. та значне її зниження у 2024 р. За даними представлених розрахунків коефіцієнт автономії перевищує нормативне значення у 2022 р. на 0,25, у 2023 р його значення збільшилося на 0,06 пунктів. Але у 2024 р. його значення знизилося на 0,48 пунктів та стало нижчим за нормативне значення на 0,17 п. Така динаміка підтверджує виникнення фінансової залежності СПД наприкінці аналізовано періоду, тобто негативні тенденції залежності від зовнішнього фінансування.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТОВАРІВ ТОВ «НВП «ВІЛАН»

2.1. Організація обліку товарів на товаристві

Система управління запасами суттєво впливає на стан збереження майна СПД, його фінансовий стан та рівень рентабельності діяльності. Тому кожний суб'єкт господарювання самостійно обирає таку форму управління ТМЦ, яка би відповідала потребам підприємства та ринку і обсягам діяльності.

На ефективність системи управління ТМЦ впливає якість організації та ведення бухгалтерського обліку, професіоналізм та компетентність головного бухгалтера, який у рамках функціональних обов'язків:

- формує облікову політику підприємства;
- розробляє робочий план рахунків та документообіг;
- контролює своєчасне та повне відображення результатів господарських операцій у первинних документах;
- здійснює контроль за складанням облікових регістрів та своєчасним поданням звітності товариства (фінансової, податкової, статистичної);
- організовує та приймає участь в інвентаризаціях;
- здійснює контроль виконання функціональних обов'язків працівниками бухгалтерської служби, дотримання сформованої облікової політики та документообігу;
- розробляє заходи з представлення інформації керівництву товариства про фінансовий стан та результати діяльності.

Підвищення рівня автоматизації обліку запасів, впорядкування документального оформлення товарних операцій, застосування уніфікованих форм, забезпечення раціонального порядку приймання, зберігання та використання запасів відносяться до чинників, які забезпечують безперебійність господарської діяльності та потребують значної уваги та удосконалення [32].

Відповідно до положень Методичних рекомендацій № 635 облікова політика являється складовою системи організації бухгалтерського обліку підприємства.

У Наказі про облікову політику суб'єкт господарювання має відобразити принципи, методи і процедури, які використовуються для ведення бухгалтерського обліку, щодо яких нормативними актами з відповідної сфери передбачено декілька варіантів. Зазначені Методичні рекомендації наголошують на недоцільності включення до розпорядчого документу одноваріантних методів оцінки, обліку та процедур [20].

На підставі принципу послідовності необхідно планувати постійне застосування прийнятої стабільної облікової політики. Відповідно до Методичних рекомендацій № 635 перегляд облікової політики має бути обґрунтований, зміни у Наказ про облікову політику вносяться у виняткових випадках згідно із встановленими вимогами:

- за умов внесення змін у статут підприємства;
- якщо змінюються вимоги органу державного регулювання методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- у випадку якщо зміни облікової політики забезпечать більш достовірне відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності [20].

Зазначений нормативний документ містить рекомендації щодо інформації про запаси, яку доцільно відобразити у Наказі про облікову політику, зокрема:

- методи оцінки вибуття запасів;
- періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів;
- порядок обліку і розподілу ТЗВ, ведення окремого субрахунку ТЗВ;
- об'єкти інвентаризації та періодичність її проведення;
- визначення одиниці аналітичного обліку запасів.

Зважаючи на положення НП(С)БО та МСФЗ важливим питанням є оцінка запасів та їх визнання, яке відбувається за умов існування ймовірності отримання у майбутньому економічних вигід від їх використання та можливого

достовірного визначення вартості запасів [34-36]. Умови визнання запасів відповідно до НП(С)БО 9 представлено на рис. 2.1.

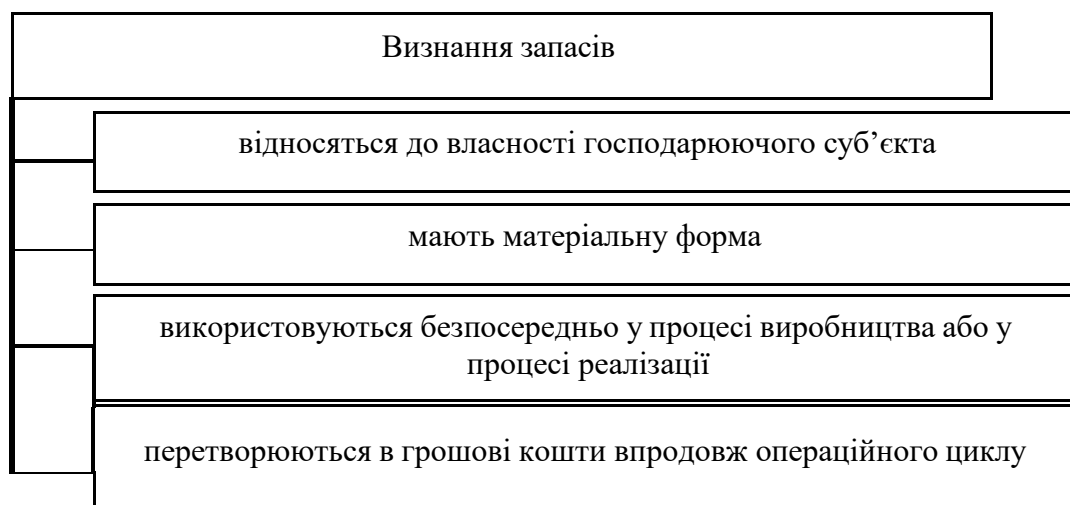

Рис. 2.1. Умови визнання запасів

Оцінка запасів відіграє важливе значення для визначення собівартості запасів та процесу ціноутворення. Існують наступні періоди оцінки:

- при надходженні (запаси оцінюються за первісною вартістю в залежності від способу їх надходження);
- при вибутті (запаси оцінюються відповідно до методу, запропонованого НП(П)СБО 9, та принципу обачності, який заперечує завищення оцінки активів);
- на дату балансу (оцінка проводиться за первісною або чистою вартістю реалізації) [36].

Аналітичний облік товарів СПД доцільно організовувати із застосуванням аналітичних карток, книг складського обліку, сальдових та оборотних відомостей. У якості напрямів деталізації інформації про запаси, за якими відкриваються аналітичні рахунки, доцільно обирати показники, які дозволяють ідентифікувати кожний вид запасів та контролювати їх рух. На рис. 2.2. представлено напрями формування аналітичних рахунків, які можуть бути відкриті до певного синтетичного рахунку.

Реєстри аналітичного обліку формуються на підставі первинних документів з руху товарів відповідно до елементів методу бухгалтерського обліку, а саме документації та інвентаризації.

Рис. 2.2. Напрями формування аналітичних рахунків

Суцільне та безперервне спостереження за господарською діяльністю підприємства торгівлі забезпечується складанням первинних документів, які характеризуються наявністю обов'язкових реквізитів. Законом № 996 врегульовано вимоги щодо оформлення первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку. Вимоги до електронних документів висувуються у Законі № 851, у якому обов'язковий реквізит електронного документа представляє собою дані, без яких документ не може стати підставою для обліку і не матиме юридичної сили [32].

Товари можуть надходити на товариство безпосередньо від виробників або від інших оптових підприємств. Доставка товарів може здійснюватися залізничним або автомобільним транспортом, для яких використовують певні супровідні документи. Так, оформлення перевезень вантажів залізничним транспортом на території України здійснюється із використанням наступних документів:

- накладна (залізнична накладна);
- дорожня відомість;
- корінець дорожньої відомості;
- квитанція про приймання вантажу.

Оформлення перевізних документів здійснюється відповідно до Правил перевезення вантажів, затверджених Наказом № 644 [30]. Такі перевізні документи заповнюються в одному примірнику, при цьому виправлення в документах не допускаються. У разі зміни відомостей, внесених до перевізного документа, відправник зобов'язаний заповнити нові документи. У випадку внесення змін представниками залізниці у перевізні документи, вони мають бути засвідчені відповідальною особою та штампом станції. Основні документи, якими оформлюють перевезення вантажу автомобільним транспортом на території України: подорожній лист вантажного автомобіля, товарно-транспортна накладна. Залежно від виду вантажу та його специфічних властивостей додають документи, що характеризують якість товару та інші показники, наприклад, паспорти, свідоцтва, сертифікати якості, довідки тощо. Підставою для оприбуткування товарів є товарно-транспортна накладна, вантажна митна декларація, закупівельний акт, прибуткова накладна та інші.

Зокрема, товарно-транспортна накладна містить розділи стосовно окремого відображення товарних та транспортних характеристик. Товарно-транспортна накладна об'єднує інформацію для постачальника (про списання відвантажених товарів), покупця (для оприбуткування отриманих товарів) та автотранспортного підприємства (для обґрунтування записів у подорожньому листі та розрахунків з покупцем за перевезення товарів).

Оприбуткування товарів здійснюється уповноваженими особами, які несуть відповідальність за приймання матеріальних цінностей. Для отримання товарів на складі постачальника матеріально відповідальній особі видається оформлена відповідно до чинних нормативних актів довіреність [11].

При прийманні товарів на склад матеріально відповідальна особа виписує прибуткову накладну, де зазначаються: номер документу, дата, відправник та одержувач. Крім того, у документі зазначаються найменування та короткий опис товару, його кількість, ціна за одиницю та загальна вартість товару із рядком суми ПДВ. Прибуткову накладну підписує матеріально відповідальна особа та засвідчує печаткою товариства. За умов надходження товарів без супровідних

документів їх має приймати спеціальна комісія, що оформлюється актом про приймання матеріалів. Важливою складовою організації обліку являється документообіг, тобто рух документів з моменту їх складання або одержання від контрагентів для передачі на зберігання після здійснення певних записів в облікових реєстрах. Основні етапи документообігу: складання і оформлення документу; надходження документу до бухгалтера; рух документу відділами; передача документу для обробки; передача документу в архів [11, 18].

Зазначимо, що швидкість і точність обміну документами між відділами визначається ефективністю організації документообігу. Якісно організований документообіг впливає на основні показники системи управління (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Вплив якісно організованого документообігу

Цифровізація усіх сфер діяльності суб'єкта господарювання позитивно впливає на його конкурентоспроможність. Так, Пушкар Т., Соболева Г., Славута О. розглядають конкурентоспроможність, як комплексну категорію, що пов'язана з різними сферами фінансово-господарської діяльності підприємства

(технологічною, маркетинговою, інноваційною, управлінською, кадровою), що надає можливість використання широкого кола різноманітних інструментів [32].

Отже, впровадження електронного документообігу та використання сучасних інформаційних технологій, які забезпечують потреби системи управління, дозволить оптимізувати облікові роботи та надає можливості організувати якісний облік та контроль за збереженням майна підприємства.

2.2. Методичні аспекти обліку товарів підприємства торгівлі

Вибір методу оцінки запасів є елементом облікової політики товариства та не підлягає змінам без вагомих підстав. Тому при виборі конкретного методу оцінки запасів при вибутті підприємство виходить із власних інтересів. Зазначимо, що конкретний механізм застосування того чи іншого методу оцінки запасів залежить від системи обліку запасів, яку обрано підприємством.

Метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів за нормами НП(С)БО 9 доцільно використовувати у випадку, якщо запаси не замінюють один одного або використовуються для виконання спеціальних замовлень. На практиці застосування цього методу обмежене через значну номенклатуру й кількість запасів однакових видів, які надходили у різні періоди та за різними цінами. За методом ідентифікованої собівартості списані запаси та їх залишки обліковується за фактичною собівартістю [18, 27, 33, 36].

Метод середньозваженої собівартості рекомендовано застосовувати окремо для кожної сукупності однакових за призначенням та споживчими характеристиками запасів [30]. Алгоритм методу базується на визначенні середньозваженої собівартості одиниці запасів, що вибуває, за формулою:

$$C_c = \frac{B3_{\text{п}} + B3_{\text{н}}}{K3_{\text{п}} + K3_{\text{н}}} \times 100\%, \quad (2.1)$$

де $BZ_{\text{п}}$ і $BZ_{\text{н}}$ – вартість запасів на початок місяця і отриманих за місяць відповідно;

$KZ_{\text{п}}$ і $KZ_{\text{н}}$ – кількість запасів на початок місяця і отриманих за місяць відповідно.

Середньоарифметична зважена дозволяє визначити ціну однієї узагальненої партії кожного виду запасів з врахуванням початкових та кінцевих залишків. Зазначений метод варто використовувати при списанні взаємозамінних запасів. Недоліком вказаного методу являється складність визначення середньої ціни в умовах значного руху запасів. Перевагою даного методу є те, що оцінку відпущених запасів та їх залишків можна здійснити безпосередньо під час господарської операції, що надає об'єктивну інформацію про собівартість активів.

Використання зазначеного методу передбачає наступні способи оцінки:

- щомісячне визначення середньозваженою собівартістю кожної одиниці запасів, який враховує дані за період, що передував даті останнього вибуття запасів;

- періодичне визначення середньозваженої собівартості, який базується на використанні усіх даних про надходження запасів за звітний період.

На практиці частіше використовують систему періодичного обліку запасів за припущенням, що всі запаси були отримані та відпущені в кінці звітного періоду.

Метод ФІФО базується на припущенні, що одиниці запасів вибувають у тому самому порядку, у якому надходили. До основних переваг цього методу відносяться простота, об'єктивність та системність. Він запобігає штучному завищенню та заниженню собівартості запасів, не дозволяє маніпулювати даними та забезпечує відображення запасів у балансі за поточною ринковою вартістю в умовах незначної інфляції. В умовах значного рівня інфляції застосування цього методу призводить до завищення вартості залишків запасів та заниження собівартості [33].

Метод нормативних затрат використовують промислові підприємства із складним технологічним процесом, що характеризується наявністю незавершеного виробництва та готової продукції. Для максимального наближення нормативних затрат до фактичних норм доцільно періодично переглядати ціни. У практичній діяльності зазначений метод використовують нечасто через:

- складний механізм включення матеріальних витрат у склад собівартості продукції;
- потреби у встановленні норм витрат запасів на кожний об'єкт обліку;
- необхідність визначення кошторисних ставок на одиницю продукції, які необхідно періодично переглядати відповідно до змін норм витрат матеріалів або цін.

НП(С)БО 9 для підприємств роздрібної торгівлі рекомендує застосування методу ціни продажу [36].

При формуванні облікової політики стосовно запасів важливим є безперечно позитивний вплив обраного методу оцінки запасів при вибутті на процес прийняття рішень щодо ціноутворення товарів, продукції, робіт і послуг та оцінку фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта.

Так, на ТОВ «НВП «ВІЛАН» обліковою політикою закріплено використання методу ФІФО для оцінки товарів при їх вибутті.

Первісна вартість товарів залежить від джерела їх надходження та відповідно до НП(С)БО 9 складається з таких самих витрат, що й виробничі запаси. Згідно з принципом обачності вартість активів не має бути завищена. Відповідно до НП(С)БО 9 балансова вартість - це найменша з двох оцінок: первісна або чиста вартість реалізації, яка визначається розрахунковим шляхом за кожним об'єктом аналітичного обліку (рис. 2.4).

Чиста вартість реалізації	=	Прогнозна вартість реалізації	-	Прогнозовані витрати на реалізацію товарів
---------------------------------	---	-------------------------------------	---	---

Рис. 2.4. Порядок визначення чистої вартості реалізації

Отже, чиста вартість реалізації визначається за кожною одиницею товару шляхом вирахування з очікуваної ціни продажу суми очікуваних витрат на їх реалізацію. Сума, на яку первісна вартість товарів перевищує чисту вартість їх реалізації, списується на витрати звітного періоду. Для розуміння відмінностей у методах оцінки запасів при вибутті за національними та міжнародними стандартами вважаємо за доцільне надати порівняльну характеристику методів оцінки відповідно до НП(С)БО 9 [36] та МСБО 2 «Запаси» [37] (табл. 2.1).

Таблиці 2.1

Порівняльна характеристика методів оцінки при вибутті за НП(С)БО та МСФЗ

Стандарт	Методи оцінки запасів при вибутті
НП(С)БО 9	Ідентифікована собівартість відповідної одиниці запасів
	Середньозважена собівартість
	Собівартість перших за часом надходження запасів
	Нормативні витрати
	Ціна продажу
МСБО 2	Метод конкретної ідентифікації
	Середньозважена собівартість
	Метод за формулою «перше надходження – перший видаток» (ФІФО)
	Метод ЛІФО
	Метод стандартних(нормативних) витрат
	Метод роздрібних цін

Визначення первісної вартість товарів, придбаних у межах посередницьких договорів або в результаті надання послуг інформаційного характеру, пов'язана із сплатою винагороди, яка має бути включена до первісної вартості запасів. Суми ТЗВ теж включаються в первісну вартість товарів. Метод розподілу ТЗВ між одиницями придбаного товару передбачає розподіл цих витрат у вартісному або кількісному, або ваговому відношенні [36].

Для обліку руху ТМЦ, які придбано ТОВ «НВП «ВІЛАН» з метою продажу, застосовується рахунок 28 «Товари». Крім того, виробничі підприємства застосовують цей рахунок коли придбані для комплектації матеріальні цінності не включаються до собівартості готової продукції, а підлягають відшкодуванню покупцями окремо. Для обліку товарів на ТОВ «НВП

«ВІЛАН» відповідно до Плану рахунків сформовано робочий план рахунків, де зазначено рахунки синтетичного обліку товарів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Синтетичні рахунки з обліку товарів

28	Назва субрахунку	Номенклатура
280	Транспортно-заготівельні витрати (товари)	Номенклатурні групи
281	Товари на складі	Номенклатура
282	Товари в торгівлі (за продажною вартістю)	Номенклатура
282	Товари в торгівлі (за продажною вартістю)	Номенклатура
283	Товари на комісії	Номенклатура
284	Тара під товарами	Номенклатура
285	Торгова націнка	Номенклатура
286	Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу	Основні засоби
287	Товари в дорозі	Номенклатура

Так, для обліку ТЗВ товариство використовує окремий субрахунок 280. Для деталізації інформації про товари пропонуємо ввести аналітичні рахунки у розрізі груп товарів (поверхні, інструменти, антисептика та гігієна рук та тіла, косметика, аксесуари), що дозволяє посилити контроль за збереженням та рухом товарів, а також аналізувати цінність товарів певної групи для отримання доходів та прибутків. У журналі та відомостях синтетичного обліку придбання ТОВ «НВП «ВІЛАН» товарів на умовах передплати відображається наступним чином (див. табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Відображення операцій з придбання товарів

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Проведено передоплату автотранспортному підприємству	371	311
2	Відображено суму податкового кредиту	641	644
3	Оприбутковано отриманий товар на склад: - за вартістю постачальника(без ПДВ) - у частині ТЗВ	281 281	631 631
4	Відображено суму податкового кредиту за одержаним товаром	641	631
5	Списано суму раніше відображеного податкового кредиту за транспортними послугами	644	631
6	Проведено зарахування заборгованостей за витратами на транспортування	631	371
7	Здійснено оплату за одержаний товар	631	311

При зберіганні товару можлива втрата його первісної вартості, що призводить до необхідності наступної оцінки цих запасів або визначення чистої вартості реалізації, яка буде меншою ніж його первісна вартість. Така оцінка являє собою фактично уцінку вартості товару. Крім втрати первісних властивостей наявного товару під час проведення інвентаризації можна виявити відсутність певних товарних запасів. В облікових регістрах за такими операціями необхідно зробити відповідні записи (див. табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Облік розрахунків за претензіями

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
1	Проведено передоплату за товар	371	311
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
3	Оприбутковано фактично одержаний товар	281	631
4	Проведено розрахунки за податковим кредитом	644	631
5	Зараховано раніше сплачену вартість товару	631	371
6	На суму товару, якого не вистачає, пре'явлено претензію постачальникові	374	371
7	Претензію визнано і погашено поставкою товару: а) відображено вартість товару поставленого в рахунок погашення заборгованості за претензією	281	631
7.1	б) відображено розрахунки з податкового кредиту в) зараховано (списано) вартість погашеної претензії	644 631	631 374

Таким чином, при оцінці залишків товарів на дату складання балансу або за інших виробничих обставин на ТОВ «НВП «ВІЛАН» виникають наступні господарські ситуації: уцінка товарів та списання товарів у зв'язку із псуванням або розкраданням.

Так, від обраної системи обліку запасів залежить рівень витрат підприємства торгівлі та, відповідно, загальний фінансовий результат. Під час використання періодичної системи в національній практиці обліку замовлення на більшість матеріалів малими торговельними підприємствами можна

здійснювати одночасно, що призведе до зниження витрат на замовлення ТМЦ. Головним недоліком періодичної системи обліку запасів більшість дослідників вважають її трудомісткість через обов'язкове проведення інвентаризації кожного звітного періоду [38, 39]. Але для торговельних підприємств, де проведення частих інвентаризацій є необхідністю, використання періодичної системи являється доволі простим процесом. У разі необхідності проведення переоцінки запасів після проведення інвентаризації її проводять у декілька етапів (рис. 2.5).

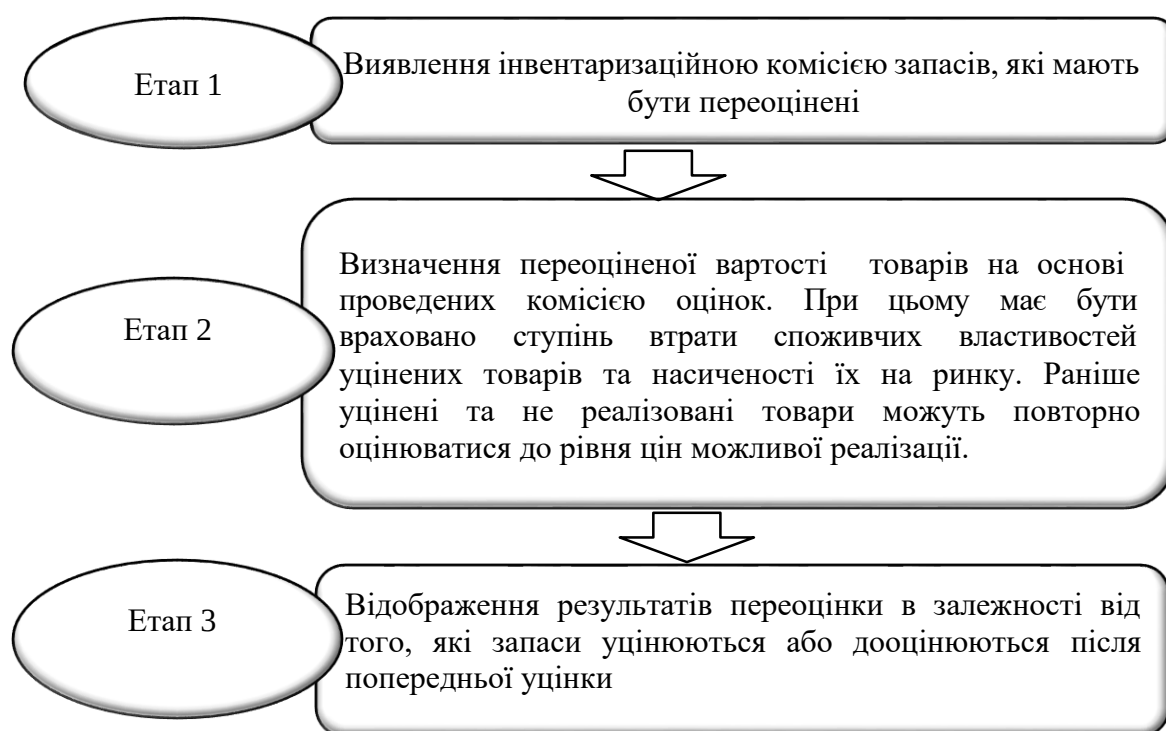

Рис. 2.5. Етапи проведення переоцінки товарів

Операції з уцінки запасів відображаються за Дт 946 «Втрати від знецінення запасів» та Кт рахунків ТМЦ. Якщо документально зафіксовано нестачу товарів або їх псування, то такі суми нестач та втрат відображаються у складі витрат періоду за Дт 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» та Кт рахунку зіпсованих запасів. До моменту встановлення винних осіб суми нестач та втрат додатково відображаються за Дт 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей» [11].

Якщо з'ясується, що чиста вартість реалізації раніше уцінених товарів збільшується, то слід збільшити вартість таких товарів за Кт рахунку відповідних

запасів. Одночасно визнається інший операційний дохід за Кт 719 «Інші доходи від операційної діяльності». При цьому збільшення вартості раніше уцінених товарів відбувається в межах суми попередньої уцінки. Відповідно до положень НП(С)БО ведення обліку товарів та їх відображення у фінансовій звітності відбувається за найменшою із двох оцінок. Зазначена вимога фактично означає, що дооцінювати варто лише раніше уцінені товари та тільки в межах суми попередньої уцінки. Аналогічні вимоги містить МСБО 2, що свідчить про подібність положень національного та міжнародного рівнів [36, 37].

Варто зазначити, що для підприємств торгівлі характерне використання значної кількості тари, яка призначена для пакування, зберігання, переміщення та реалізації ТМЦ та збереження споживчих властивостей товарів, полегшення їх транспортування. Для цілей бухгалтерського обліку важливе значення має розподіл тари за строками використання на оборотну та необоротну. Тара, яка використовується на підприємстві менше 1 року, відноситься до оборотної тари та обліковується у складі оборотних активів. Необоротна тара використовується підприємством більше 1 року та обліковується у складі необоротних активів (рис. 2.6).

В залежності від встановлених у Наказі про облікову політику критеріїв щодо строків, вартості та порядку використання зворотна тара може обліковуватись у складі:

- МНМА (субрахунок 115 «Інвентарна тара»);
- виробничих запасів (субрахунок 204 «Тара й тарні матеріали»);
- товарів (субрахунок 284 «Тара під товарами») [11, 18].

Відповідно до п. 189 ПКУ вартість зворотної тари згідно умов контракту до бази оподаткування ПДВ не включається [13].

Завершальним етапом системи бухгалтерського обліку та його метою є складання фінансової звітності, яка представляє систему узагальнених економічних показників, що містять результати діяльності суб'єкта господарювання за звітний період [33].

Рис. 2.6. Класифікація тари

Закон № 996 та НП(С)БО висувають основні вимоги щодо принципів складання фінансової звітності, їх складових та призначення. Зокрема визначення категорії «фінансова звітність» надається у НП(С)БО 1 [14]. Організація процесу формування фінансової звітності за кожний звітний період та її подання складається із певних етапів (рис. 2.7).

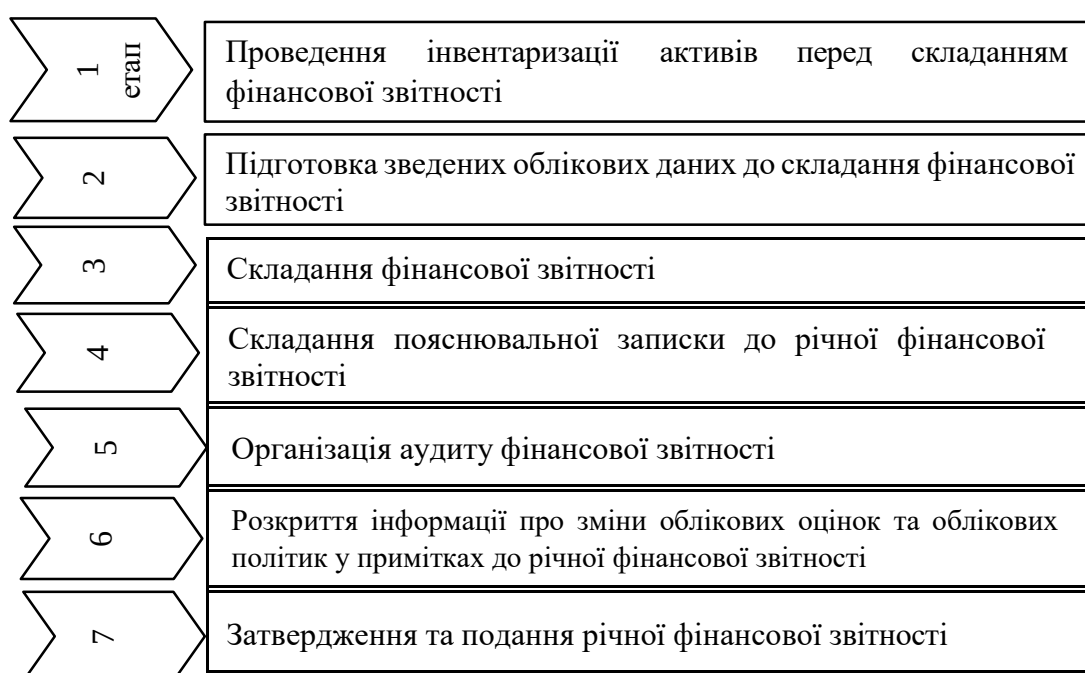

Рис. 2.8. Організація процесу складання фінансової звітності

Фінансова звітність є ключовою складовою бухгалтерської звітності та надає можливість оцінити фінансовий стан господарюючого суб'єкта, результати його діяльності та рух грошових коштів за звітний період. Користувачами фінансової звітності насамперед є зовнішні користувачі: кредитори, інвестори, фінансові установи. Товари як складова запасів відіграють важливу роль серед об'єктів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в системі управління підприємством. Від ефективного використання запасів залежить величина прибутку СПД, показників рентабельності та швидкість обороту обігових коштів та вкладеного капіталу, тому питанням організації та методики обліку товарів приділяють значну увагу як науковці, так і практики. Відповідно до МСФЗ у фінансовій звітності слід розкривати інформацію, яку подано на рис. 2.9 [36, 52].

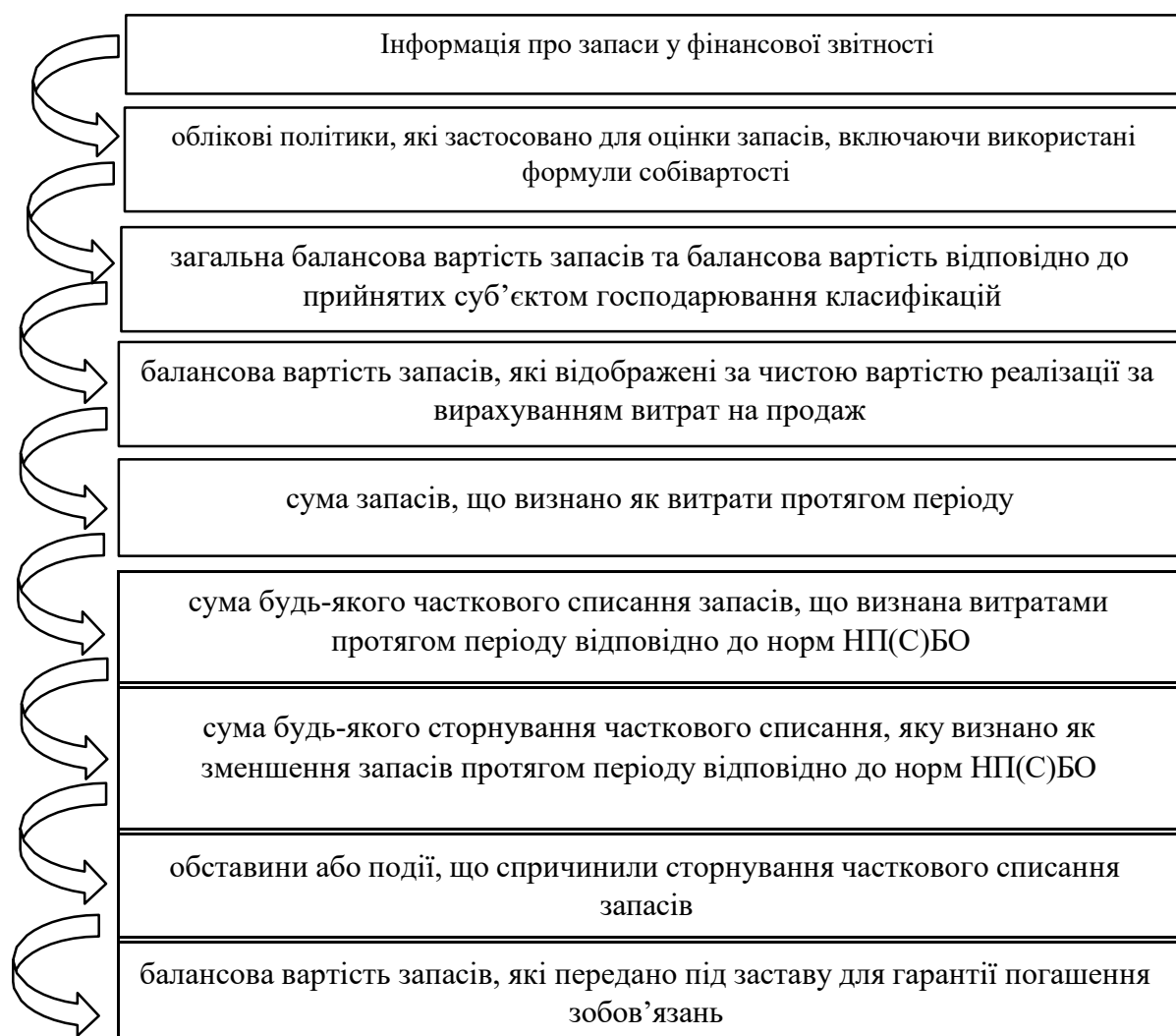

Рис. 2.9. Склад інформації про запаси у фінансовій звітності

Інформація про товари ТОВ «НВП «ВІЛАН» відображається у формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». Порядок відображення інформації про товари підприємства в річній фінансовій звітності представлено на рис. 2.10.

У примітках до річної фінансової звітності, які складено за НП(С)БО, наводиться інформація про:

- методи оцінки запасів;
- балансову вартість запасів у розрізі окремих класифікаційних груп;
- балансову вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації;
- балансову вартість запасів, що передано у переробку, на комісію, в заставу;
- суму збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів [14].

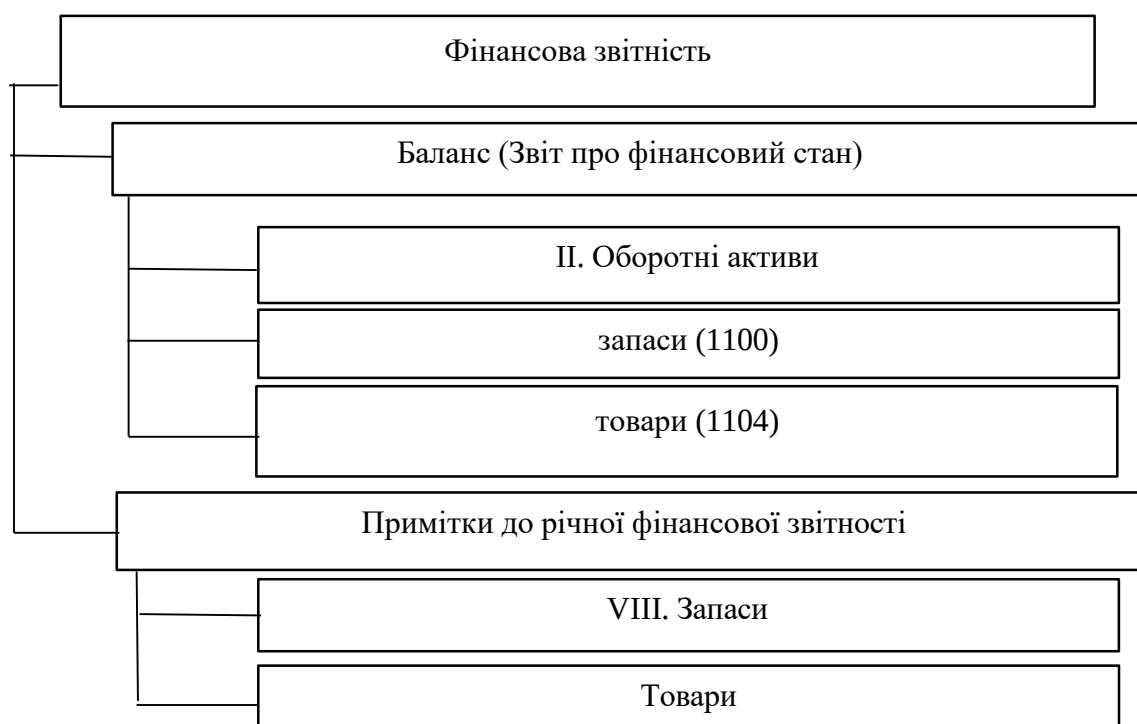

Рис. 2.10. Відображення інформації про товари у формах фінансової звітності

2.3. Напрями удосконалення обліку товарів на підприємстві

Процесу удосконалення обліку товарів та підвищенню ефективності їх використання сприяє якісно організований документообіг (рис. 2.11) [46].

Спрощення оформлення операцій щодо руху виробничих запасів, дозволить ретельно й своєчасно проводити інвентаризації та визначити оптимальну потребу у запасах і їх раціонально використовувати. А з іншого боку, значно поліпшити організацію обліку запасів можна удосконалюючи процес документування, тобто ширше використовуючи накопичувальні документи (акти приймання-передачі, відомості тощо), картки складського обліку як витратний документ на відпущені ТМЦ.

Кожне підприємство має самостійно обрати раціональний порядок руху документів.

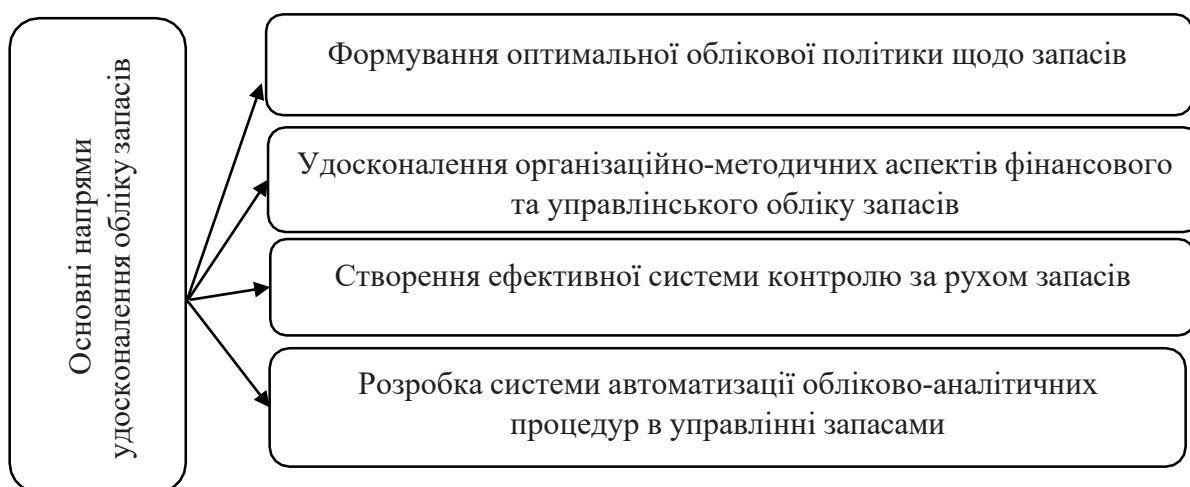

Рис. 2.11. Напрями удосконалення обліку запасів

Для удосконалення обліку товарів доцільно використовувати уніфіковані форми документів, раціонально організувати документообіг та доповнити положення облікової політики щодо:

- формування графіку документообігу з обліку запасів, доведення до виконавців їх функціональних обов'язків при створенні та перевірці первинних документів;

- надання розпорядчих документів особам, які відповідають за здійснення певних господарських операцій, та мають право підпису первинних документів;
- контроль працівників бухгалтерії щодо правильності оформлення первинної документації з руху запасів.

Для забезпечення рівномірного руху документів формують графік документообігу, в якому передбачають послідовність проходження документів та зазначають виконавців. Для оптимізації процесу складання документів ТОВ «НВП «ВІЛАН» доцільно їх уніфікувати, тобто обрати раціональну побудову документу, привезти їх до однотипності. Процесу оптимізації також сприяє зменшення кількості документів за рахунок застосування накопичувальних документів замість поєднання первинного документу з обліковим регістром, оформлення кількох операцій одним документом [46].

Складання графіку документообігу сприяє ефективності управління бухгалтерською документацією. У графіку документообігу встановлюють порядок обробки документів, який має враховувати обсяги, види, терміни та черговість виконання за кожним етапом руху певного документу [38, 41]. Функціональне призначення графіку полягає в наступному:

- створення умов для чіткої обробки документів певними працівниками відділу бухгалтерії;
- оптимізація робочого часу;
- підвищення ефективності господарювання за рахунок комунікативних зв'язків та своєчасної передачі інформації.

Запропонована форма графік документообігу наведена у табл. 2.4.

В сучасних умовах до підприємств торгівлі висуваються посилені вимоги щодо організації та методики обліку та контролю ТМЦ через впровадження цифрових стандартів ведення бізнесу, які позитивно впливають на прозорість інформації та швидкість її надання. Цифровізація обліку важлива з точки зору посилення контролю за рухом товарів та отриманих доходів від їх реалізації. Розвиток засобів автоматизації обліку товарів відповідає на запити як сучасних учасників ринку так і контролюючих органів [43].

Так, публікація Е. О. Alonge, О. F. Dudu та О. В. Alao присвячена впливу цифровізації на фінансову звітність в умовах розвитку ринкової економіки. Автори зазначають, що впровадження цифрових технологій позитивно впливає на контроль та забезпечує прозорість і довіру до показників фінансової звітності [48].

Дослідники М. G. Alles, J. Dai та М. А. Vasarhelyi запропонували концепцію «Reporting 4.0» та підкреслили, що цифрові технології сприяють формуванню гнучкої та персоналізованої фінансової інформації відповідно до потреб різних груп користувачів [49].

Сучасні системи автоматизації торгівлі формуються за двома напрямками: комплексної автоматизації та автоматизації окремих бізнес-процесів. В рамках комплексної автоматизації реалізовується ланцюг від постачання ТМЦ до процесу їх реалізації [50, 51].

Таблиця 2.4

Фрагмент графіку документообігу

Назва первинного документа	Складання та передавання документа		Виконавець (користувач)			Надходження документу до бухгалтерії, обробка та узагальнення		
	Відповідальний	Строк	Служба, яка приймає документ	Операції над документом	Кому і коли передають	Час приймання документа	Обробка документа і узагальнення даних	Кому та в які строки подають документи
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Доручення	Головний бухгалтер	1-2 дні	Відділ закупівлі (склад)	Звірка даних	Комірнику при отриманні товару	Під час відвантаження товару	Перевірка та прикріплення до видаткової	Бухгалтеру (контрагенту) до кінця робочого дня
Видаткова накладна	Головний бухгалтер	1 день	Відділ бухгалтерії	Звірка даних	Водію при передачі товару	Після відвантаження товару	Перевірка та прикріплення до рахунку або доручення	Бухгалтеру контрагенту до кінця робочого дня
Рахунок фактура	Менеджер та головний бухгалтер	1 день	Відділ закупівлі (склад)	Звірка даних	Бухгалтеру при передачі товару	Під час відвантаження товару	Перевірка та прикріплення до видаткової	Бухгалтеру контрагенту до кінця робочого дня
Товарно-транспортна накладна	Головний бухгалтер	1-2 дні	Відділ бухгалтерії та закупівлі	Звірка даних	Бухгалтеру після отримання товару	Після відвантаження товару	Перевірка	Бухгалтеру контрагенту до кінця робочого дня

Такі програмні продукти дозволяють не тільки вести облік товарів за усіма етапами облікового процесу, але й забезпечують необхідною інформацією систему управління запасами та інтегруються із іншими підсистемами управління. Тому підприємству торгівлі можна рекомендувати переглянути та порівняти можливості використовуваних бухгалтерських продуктів з новими програмами та комплексами вітчизняних розробників.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеного дослідження сформульовано наступні висновки:

Система управління запасами суттєво впливає на стан збереження майна суб'єкта підприємницької діяльності, фінансовий стан підприємства торгівлі та рівень рентабельності діяльності. Інформаційним забезпеченням даної системи є дані бухгалтерського обліку, від організаційно-методичних особливостей якого залежить якість системи. Тому кожний суб'єкт господарювання самостійно обирає таку форму управління ТМЦ, яка відповідає потребам підприємства та ринку, обсягам діяльності.

Підвищення рівня автоматизації обліку запасів, впорядкування документального оформлення товарних операцій, застосування уніфікованих форм, забезпечення раціонального порядку приймання, зберігання та використання запасів відносяться до чинників, які забезпечують безперебійність господарської діяльності та потребують значної уваги та удосконалення.

На підставі принципу послідовності при формуванні облікової політики товариства необхідно планувати постійне застосування прийнятої стабільної облікової політики.

Товари можуть надходити на товариство безпосередньо від виробників або від інших оптових підприємств. Доставка товарів може здійснюватися залізничним або автомобільним транспортом, для яких використовують певні

супровідні документи. Так, оформлення перевезень вантажів залізничним транспортом на території України здійснюється із використанням значної кількості документів, які мають бути правильно та своєчасно оформлені.

Оцінка запасів відіграє важливе значення для визначення собівартості запасів та процесу ціноутворення. Існують наступні періоди оцінки: при надходженні, при вибутті, на дату балансу. Вибір методу оцінки запасів є елементом облікової політики товариства та не підлягає змінам без вагомих підстав. Тому при виборі конкретного методу оцінки запасів при вибутті підприємство виходить із власних інтересів. Конкретний механізм застосування того чи іншого методу оцінки запасів залежить від системи обліку запасів, яку обрано підприємством.

Для розуміння відмінностей у методах оцінки запасів при вибутті за національними та міжнародними стандартами надано порівняльну характеристику методів оцінки відповідно до НП(С)БО 9 та МСБО 2, які мають певні відмінності.

Для удосконалення обліку товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН» доцільно використовувати уніфіковані форми документів, раціонально організувати документообіг та доповнити положення облікової політики щодо: створення графіку документообігу у розрізі руху запасів, доведення до виконавців їх функціональних обов'язків при створенні та перевірці первинних документів, надання розпорядчих документів особам, які відповідають за здійснення певних господарських операцій та мають право підпису первинних документів; контролю працівників бухгалтерії щодо правильності оформлення первинної документації.

Складання графіку документообігу сприяє ефективності управління бухгалтерською документацією. У графіку документообігу встановлюють порядок обробки документів, який має враховувати обсяги, види, терміни та черговість виконання за кожним етапом руху певного документа. Запропонована форма графіку документообігу, використання якого ТОВ «НВП «ВІЛАН»

уніфікує рух документів та дозволить чітко встановити відповідальних за складання та передачу документів.

В сучасних умовах до підприємств торгівлі висуваються посилені вимоги щодо організації та методики обліку та контролю ТМЦ через впровадження цифрових стандартів ведення бізнесу, які позитивно впливають на прозорість інформації та швидкість її надання. Цифровізація обліку важлива з точки зору посилення контролю за рухом товарів та отриманих доходів від їх реалізації. Розвиток засобів автоматизації обліку товарів відповідає запитам як сучасних учасників ринку, так і контролюючих органів. Тому підприємству торгівлі рекомендовано переглянути та порівняти можливості використовуваних бухгалтерських продуктів з новими програмами та комплексами вітчизняних розробників.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТОВАРІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ

3.1. Інформаційне забезпечення та завдання аналізу товарних запасів

В умовах розвинутих економічних відносин підприємства являються первинною ланкою економіки держави, від результатів діяльності яких залежить дохідна частина бюджету та зростання соціально-економічних показників. Фінансово-господарська діяльність підприємств торгівлі в сучасних кризових умовах потребує удосконалення системи управління та прийняття управлінських рішень, зокрема інформаційного забезпечення цих процесів.

Організація аналітичної роботи на підприємстві торгівлі має важливе значення для формування стратегій маркетингу, вивчення оцінки каналів збуту, пошуку нових ринків реалізації товарів [49]. Основні завдання аналізу дозволяють задовільнити інформаційні потреби управлінської системи та оцінити якість облікової інформації (рис. 3.1).

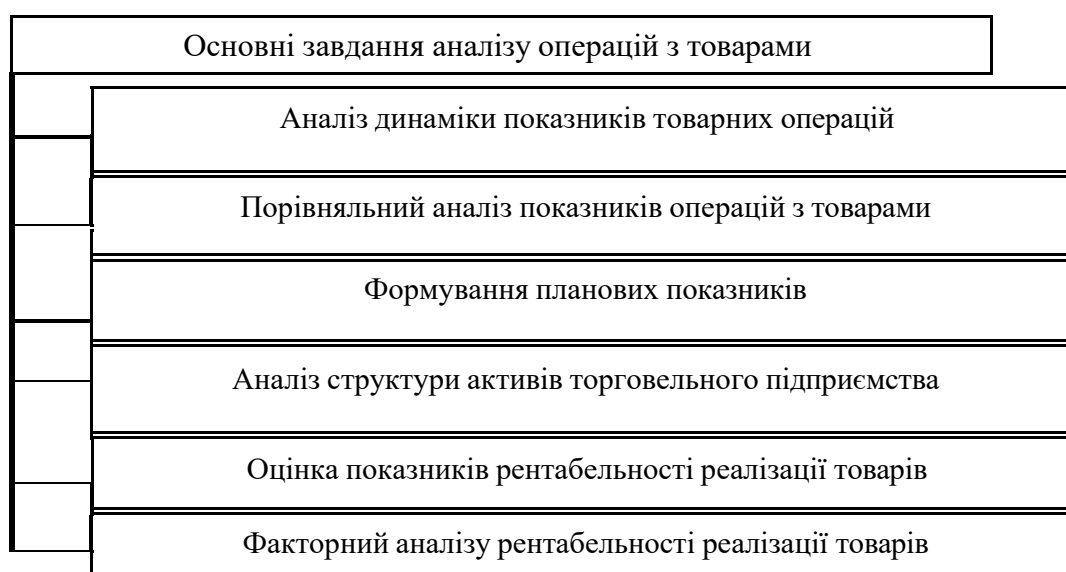

Рис. 3.1. Завдання аналізу товарів підприємства

Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів надає можливість прийняття рішень більш раціонального використання активів. Так,

зростання потреби у матеріальних ресурсах можна покрити екстенсивним або інтенсивним шляхом. Методика аналізу забезпечення матеріальними ресурсами наведена на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Методика аналізу матеріальних ресурсів

Екстенсивний підхід забезпечення підприємства матеріальними ресурсами передбачає закупівлю більшої кількості запасів. У свою чергу інтенсивний підхід передбачає більш раціональне використання запасів, що призводить до скорочення матеріальних витрат.

Процедури аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів полягають у співставленні фактичного надходження запасів із запланованими параметрами, виявленні причин невиконання договірних умов. Якщо при укладанні договорів не було передбачено забезпечення планової потреби в усіх видах запасів, то доцільно провести аналіз можливостей додаткового забезпечення зазначеної потреби [57].

Аналіз забезпечення підприємства запасами включає:

- оцінку ступеня виконання планових показників та динаміки надходження ТМЦ;
- оцінку відповідності обсягів надходження ТМЦ потребам підприємства;
- аналіз якості матеріального забезпечення;
- оцінку втрат через порушення графіку постачання ТМЦ, недопоставки або інших відхилень;
- прийняття раціональних управлінських рішень щодо оптимізації постачання ТМЦ.

Інформаційною основою проведення таких аналітичних процедур є планові та нормативні дані, інформація оперативного обліку операцій з надходження ТМЦ, умови договорів на поставку, інвентаризаційні відомості, показники фінансової звітності.

3.2. Методика аналізу товарних операцій товариства

Метою аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів є пошук внутрішніх резервів прискорення оборотності активів та рентабельності матеріальних ресурсів. Для оцінки динаміки використання ТМЦ за плановими та фактичними даними у різні періоди використовують систему коефіцієнтів. Оскільки узагальнюючі показники дають лише загальне уявлення про рівень ефективності використання матеріальних ресурсів та резервів його підвищення, то для оцінки ефективності використання окремих видів матеріальних ресурсів використовують часткові показники.

Про важливість проведення оцінки стану та використання товарних запасів свідчить структура активів ТОВ «НВП «ВІЛАН» (рис. 3.3).

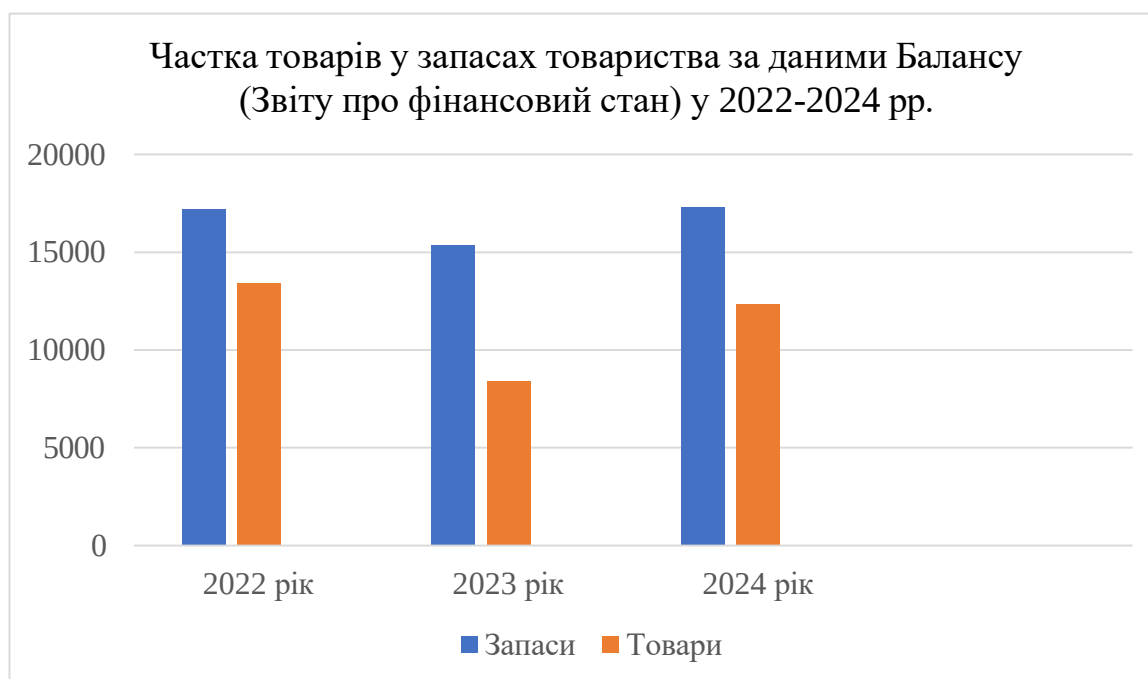

Рис. 3.3. Аналіз динаміки та структури запасів

Проілюстрована структура запасів СПД свідчить про значну питому вагу товарів в структурі запасів підприємства, яке здійснює торговельно-виробничу діяльність: 78 % у 2022 р., 54,9 % у 2023 р., 71,1 % у 2024 р. Зростання товарних запасів у 2024 р. може свідчити про збільшення планового обсягу реалізації товарів або відволікання коштів з обороту у зайві запаси ТМЦ.

Тому для оцінки ефективності використання товарних запасів доцільно провести аналіз динаміки доходів від реалізації товарів за аналогічний період. Для представлення результатів операцій з продажів товарів використано інформацію Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) за 2022-2024 рр (Додаток Г-Е) (рис. 3.4).

Отже, темпи зростання реалізації товарів фактично не відповідають значенням товарних запасів в аналогічному часовому інтервалі. Але для забезпечення безперебійної роботи товариству можна рекомендувати обрати оптимальну систему управління запасами.

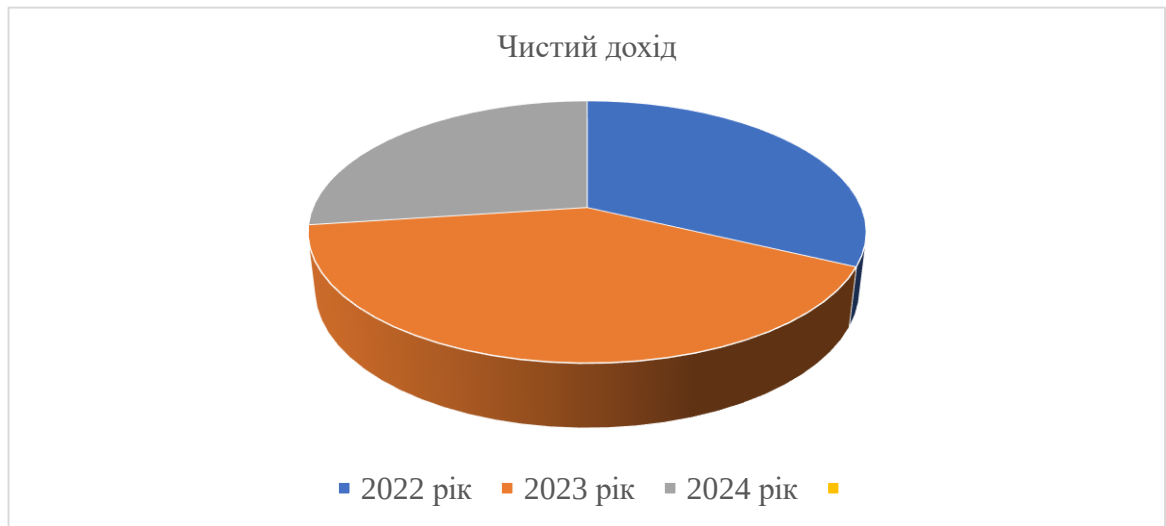

Рис. 3.4. Структура чистого доходу від реалізації товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН» у 2022-2024 р.

Для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів доцільно використовувати зазначену у табл. 3.1 систему показників.

Таблиця 3.1

Система показників оцінки ефективності використання товарів

№	Показники	Алгоритм розрахунку	Період, рік		Абсолютне відхилення, +/-	Відносне відхилення, %
			2023	2024		
1	Швидкість обороту запасів	$\Pi_3^{об} = \frac{Об_п}{З_с}$	41,7	53,3	+11,6	27,8
2	Час обороту ТМЦ	$\tau_3^{об} = \frac{З_с}{Об_д}$	8,84	6,75	-2,09	23,6
3	Рентабельність товарів	$P_з = \frac{Пр_п}{З_с}$	53,1	57,3	+4,2	7,9

де $Об_п$ - обсяг реалізації товарів, грн;

$З_с$ - середня кількість товарів, грн;

$Об_д$ - одноденний обсяг реалізації, грн;

$Пр_п$ - прибуток від реалізації товарів, грн;

$В_{мр}$ - витрати на забезпечення підприємства запасами, грн;

$В_{мрi}$ - обсяг витрат на забезпечення підприємства запасами і-го виду, грн;

$Вп_i$ - собівартість товарів i -го виду, грн.

Так швидкість обороту запасів характеризує інтенсивність оновлення запасів в кількості оборотів та визначає середню кількість вкладень в запаси за звітний період. Деякі науковці відносять показники оборотності матеріальних ресурсів до групи показників ділової активності [58].

Час обороту матеріальних ресурсів характеризує тривалість одного обороту запасів та визначається у кількості днів. Зростання швидкості обороту запасів призводить до зменшення часу їх обігу.

За даними табл. 3.1. швидкість обороту запасів зросла на 11,6 п.п. або 27,8 %, що позитивно характеризує використання середньоліквідних активів.

За допомогою показника рентабельності товарів визначають результативність товарних операцій. Зазначений показник характеризує частку прибутку, яку СПД одержує з кожної вкладеної гривні у ТМЦ. Отже зростання показника рентабельності характеризує підвищення прибутковості основної діяльності підприємства торгівлі. Дані табл. 1.3 свідчать про зростання рентабельності товарів у 2024 р. на 4,2 п. або 7,9 %.

3.3. Удосконалення аналізу використання товарів підприємства торгівлі

Удосконалення організаційно-методичних аспектів аналізу безпосередньо пов'язане з ефективним управлінням запасами, яке включає певні цілі, планування потреби в товарних запасах, організацію роботи складських працівників, налагодження взаємодії працівників, мотивацію працівників шляхом створення оптимальних умов праці, налагодження зв'язків із постачальниками і покупцями та контроль виконання замовлень.

Мета управління запасами полягає у забезпеченні оптимального співвідношення між задоволенням потреб у ТМЦ підприємства для безперебійної діяльності та потреб споживачів товарів за умов мінімізації витрат. Інтегровані підходи до управління запасами в контексті логістичної системи

спираються на моделі логістики, серед яких виділяють системи планування та управління матеріальними потоками [57].

Завдання управління запасами відображені на рис. 3.5.

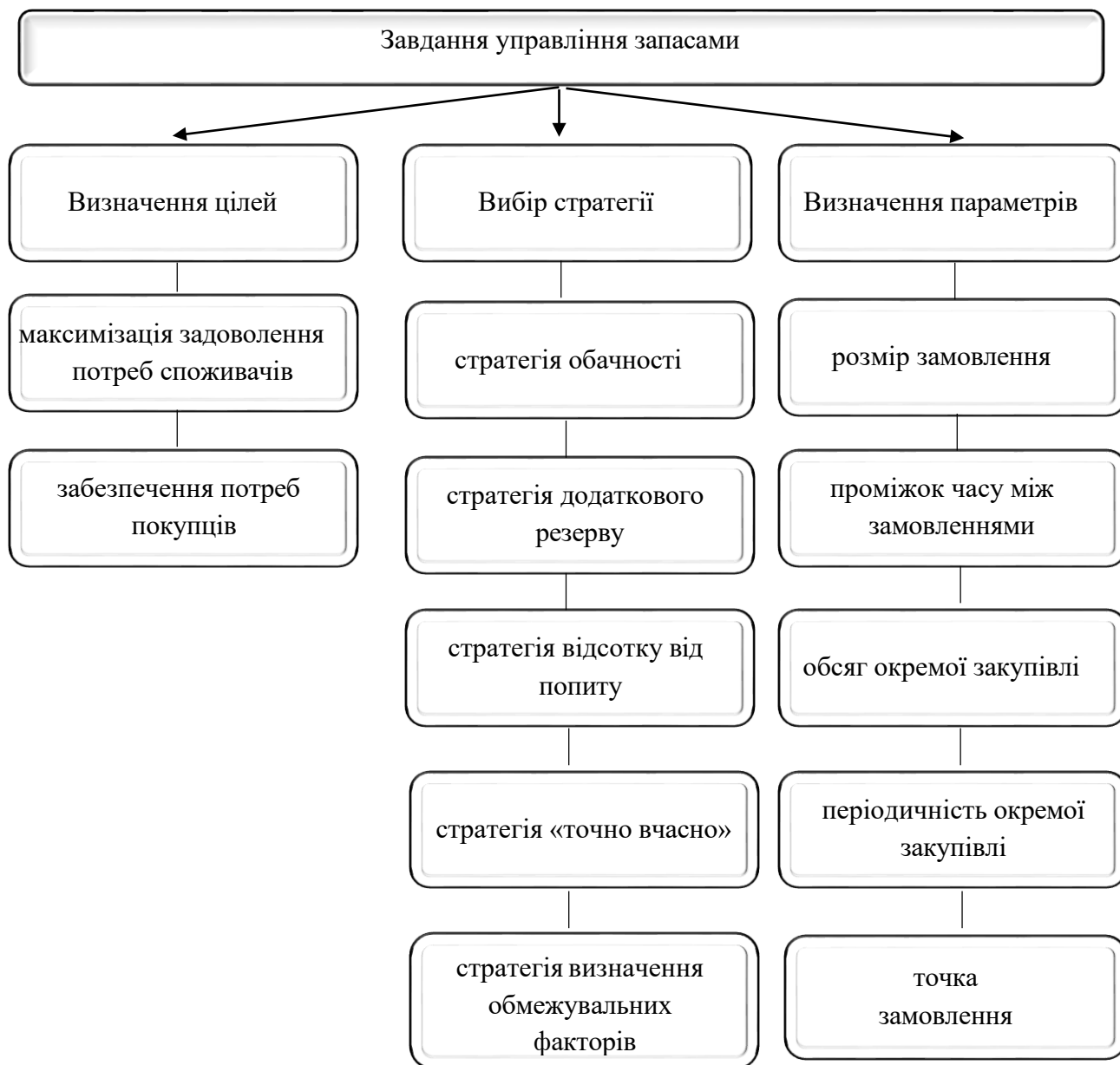

Рис. 3.5. Завдання управління запасами

Забезпечити взаємозалежне вирішення поставлених завдань можна лише за допомогою створення інтегрованої системи управління запасами, оскільки у разі застосування окремих моделей проявляється недосконалість рішень щодо запасів. І лише за допомогою інтегрованої системи управління запасами та синергічного підходу до логістики запасів можливо досягти поставлених завдань. Вважаємо, що для оцінки товарних операцій доцільно провести аналіз

рентабельності, виокремивши необхідні показники із значного кола. Поняття «рентабельність» у широкому розумінні пов'язує із прибутковістю або дохідністю, безпосередньо з отриманим фінансовим результатом (прибутком). Але погоджуємося із думкою Єгорової О. В. та іншими науковцями, що рентабельність не можна ототожнювати з абсолютною сумою фінансових результатів. Тому що рентабельність характеризує лише міру ефективності, демонструє якою ціною був отриманий такий результат [58]. Отже, рентабельність характеризує достатність прибутку порівняно з іншими показниками, які впливають на фінансово-господарську діяльність СПД. На наш погляд, для оцінки прибутковості необхідно включати значну кількість відносних показників, зокрема коефіцієнти та період окупності.

У загальному вигляді система управління запасами включає певні принципи, методи та показники, що визначають момент часу та обсяг закупівлі товарів для поповнення їх запасів [29]. Тому за логістичним підходом ключовими параметрами зазначеної системи являються точка замовлення, нормативний рівень запасів, обсяг та частота замовлення (рис. 3.6).

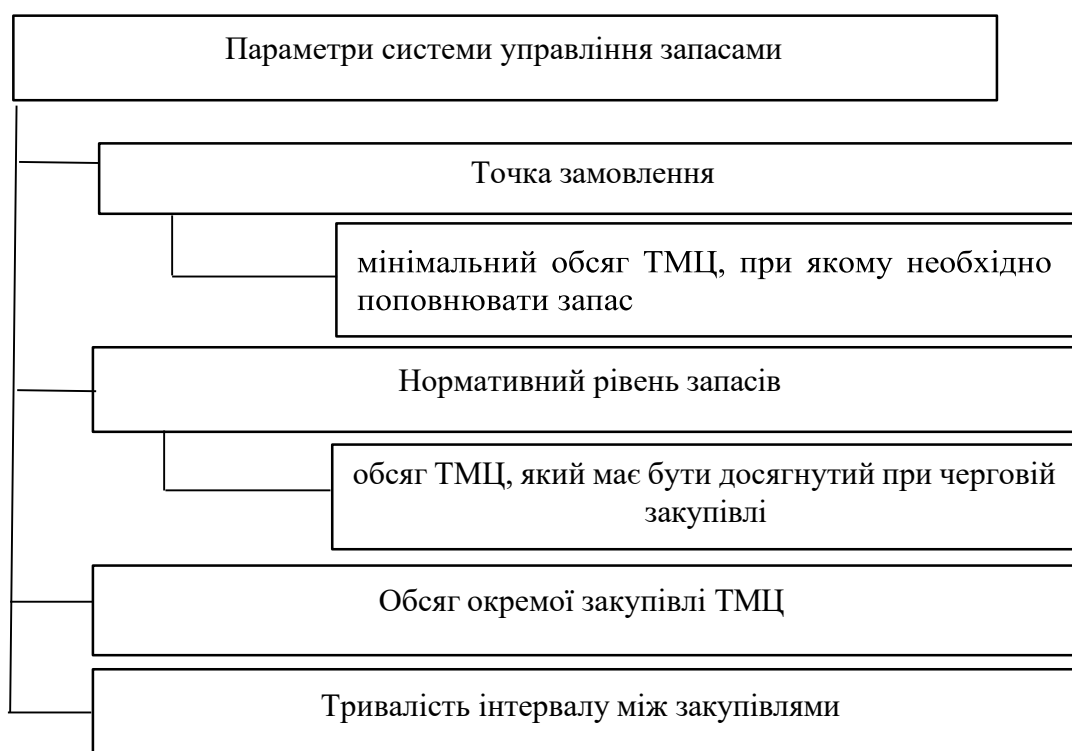

Рис. 3.6. Ключові параметри системи управління запасами

Саме сформована логістична система забезпечує безперервність торговельної діяльності та підтримку необхідного рівня запасів необхідних товарів.

Підприємства самостійно організовують раціональну систему забезпечення товарними запасами в залежності від кон'юктури ринку, можливостей партнерів та цінової політики. В умовах високої конкуренції підприємства торгівлі орієнтуються не тільки на поточне планування забезпечення товарами. Так функції відповідних відділів постачання ТМЦ пов'язані із використанням системи аналітичних показників, сформованих на підставі даних оперативного обліку та фінансової звітності. Отже, у процесі управління запасами застосовують також наступні показники:

- номенклатуру та обсяг партії товарів;
- ефективність використання товарів;
- показники конкурентоспроможності [58].

Планування потреб у матеріальних ресурсах схематично зображено на рис.

3.7.

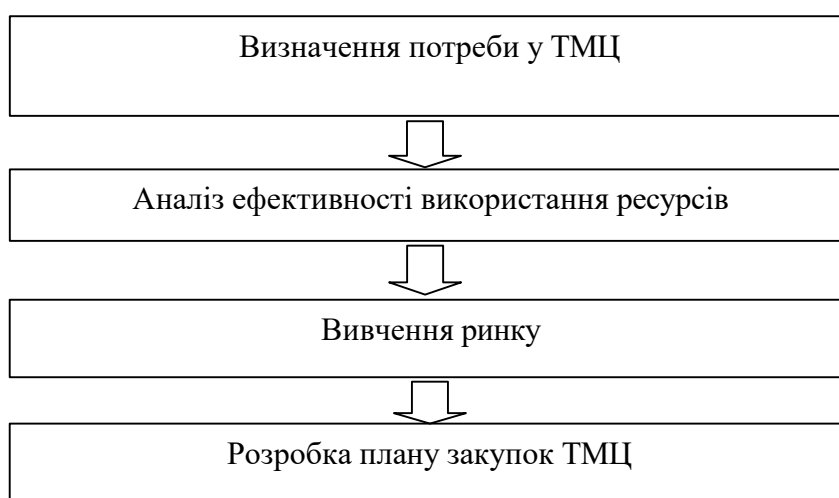

Рис. 3.7. Алгоритм планування потреб в товарно-матеріальних ресурсах

Ефективне управління товарними запасами дозволяє зменшити витрати на їх зберігання та вилучити із обороту неліквідні запаси. Усі системи управління ТМЦ характеризуються наявністю проблем із функціонуванням належного контролю за кожною групою запасів та станом наявних запасів. Тому

впровадження сучасних інструментів у систему управління запасами дозволить посилити контроль за станом запасів підприємства торгівлі. У практичну роботу підприємств торгівлі доцільно впроваджувати нескладні системи управління запасами, зокрема ABC – аналіз, який базується на значенні та важливості запасів.

ABC-аналіз дозволяє сформувати рейтинг товарів за зазначеними критеріями та виявити ту групу товарів, яка забезпечує максимальний дохід. Ідея ABC-аналізу базується на основі принципу Парето: надійний контроль 20% позицій дозволяє контролювати систему на 80 % [29]. Методика ABC-аналізу полягає у наступній класифікації товарів:

- група А - найбільш цінні, які завжди мають бути у наявності (20% запасів; 80% – продажів);
- група В - середнього ступеню цінності (30% запасів; 15% – продажів);
- група С - найменш цінні, можуть бути замінені на інші (50% товарних запасів; 5% – продажів) [29].

Результати класифікації запасів доцільно застосовувати для встановлення відповідного контролю за товарами певної групи. Так, для товарів групи А контроль має бути більш чітким та поповнення запасів таких ТМЦ має бути частішим ніж інших товарів. Але за певних умов відмова від певних товарів може призвести до втрат вигід. У такому випадку, незалежно від групи товарів, необхідно мати достатній запас ТМЦ [58]. У практиці застосування ABC - аналізу необхідною умовою є правильне групування товарів, від реалізації яких СПД отримує найбільший дохід, а також уникнення перенасичення товарами, які забезпечують незначний прибуток. За допомогою методу можна точніше надати відповідну інформацію у розрізі клієнтів, препаратів тощо. Такий підхід дозволяє об'єктивно оцінити ефективність процесів та виявляти приховані резерви зниження витрат та приймати обґрунтовані рішення щодо виключення малорентабельних видів запасів.

У табл. 3.3 наведено результати ABC-аналізу, проведеного на основі продажів товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН».

Таблиця 3.3

Результати ABC-аналізу на основі продажів товарів**ТОВ «НВП «ВІЛАН»**

№ з/п	Асортимент	Продажі, шт	% від продажу	Накопичувальний підсумок	Категорія
1	Бациллол серветки (100 серветок)	1083	16,98	16,98	А
2	Кутасепт Г, 5л	969	15,19	32,17	А
3	Стерилліум гель, 475мл з доз. насосом	801	12,56	44,73	А
4	Кутасепт Ф, 50мл	735	11,52	56,26	А
5	Кутасепт Г, 1л	658	10,32	66,57	А
6	Бактолан лосьйон, 350мл	361	5,66	72,23	А
7	Бациллол АФ, 5л	268	4,20	76,43	А
8	Бактолан бальзам, 350мл	245	3,84	80,28	В
9	Стерилліум класік пур, 5л	237	3,72	83,99	В
10	Стерилліум класік пур, 1л	197	3,09	87,08	В
11	Стерилліум класік пур, 500мл	163	2,56	89,64	В
12	Баквілан анти-транспірант, 75мл	153	2,40	92,04	В
13	Бациллол АФ, 5л	108	1,69	93,73	В
14	Корзолекс екстра, 5л	96	1,51	95,23	С
15	Бодедекс форте, 5л	67	1,05	96,28	С
16	Корзолекс екстра, 2л	61	0,96	97,24	С
17	Бодедекс форте, 2л	53	0,83	98,07	С
18	Бациллол АФ, 1л	48	0,75	98,82	С
19	Стерилліум класік пур, 5л	41	0,64	99,47	С
20	Стерилліум мед, 1л	34	0,53	100,00	С
Разом		6378			

Таким чином, групування товарів за ABC – аналіз дозволить оцінити важливість товарів та прийняти рішення щодо їх запасів. Зауважимо, що важливим є правильне прогнозування попиту на товари груп А та В, запаси яких

не мають бути завищеними. Також доцільно проводити детальний аналіз асортименту товарів групи С через необхідність відмовитися від таких запасів.

Висновки до розділу 3

За результатами проведеного дослідження сформульовано наступні висновки:

Фінансово-господарська діяльність підприємств торгівлі в сучасних кризових умовах потребує удосконалення системи управління та прийняття управлінських рішень, зокрема інформаційного забезпечення цих процесів. Організація аналітичної роботи на підприємстві торгівлі має важливе значення для формування стратегій маркетингу, вивчення і оцінки каналів збуту, пошуку нових ринків реалізації товарів. Основні завдання аналізу дозволяють задовільнити інформаційні потреби управлінської системи та оцінити якість облікової інформації.

Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів надає можливість прийняття рішень щодо більш раціонального використання активів. Зростання потреби у матеріальних ресурсах можна покрити екстенсивним або інтенсивним шляхом.

Проілюстрована структурою запасів СПД свідчить про значну питому вагу товарів у структурі запасів підприємства, яке здійснює торговельно-виробничу діяльність: 78 % у 2022 р., 54,9 % у 2023 р., 71,1 % у 2024 р. Зростання товарних запасів у 2024 р. може свідчити про зростання планового обсягу реалізації товарів або відволікання коштів з обороту у зайві запаси ТМЦ. Тому для оцінки ефективності використання товарних запасів доцільно провести аналіз динаміки доходів від реалізації товарів за аналогічний період. Отже, темпи зростання реалізації товарів фактично не відповідають значенням товарних запасів в аналогічному часовому інтервалі. Але для забезпечення безперебійної роботи товариство має обрати оптимальну систему управління запасами.

Проведений аналіз використання товарних запасів свідчить про те, що швидкість обороту запасів зросла на 11,6 пунктів або 27,8 %, що позитивно характеризує використання середньоліквідних активів.

За допомогою показника рентабельності товарів визначають результативність товарних операцій. Зазначений показник рентабельності характеризує частку прибутку, яку СПД одержує з кожної вкладеної гривні у ТМЦ. Дані товариства за 2022-2024 рр. свідчать про зростання рентабельності товарів у 2024 р. на 4,2 п. або 7,9 %.

Підприємства самостійно організовують раціональну систему забезпечення товарними запасами в залежності від потреб ринку, можливостей партнерів та цінової політики. Ефективне управління товарними запасами дозволяє зменшити витрати на їх зберігання та вилучити із обороту неліквідні запаси. Усі системи управління ТМЦ характеризуються наявністю наступної проблеми: функціонування належного контролю за кожною групою запасів та станом наявних запасів. У практичну роботу підприємств торгівлі доцільно впроваджувати нескладні системи управління запасами, зокрема ABC – аналіз, який базується на значенні та важливості запасів.

За даними товариства проведено ABC – аналіз, визначено найцінніші групи товарів, середньої цінності та низької цінності. Таким чином, групування товарів за ABC – аналіз дозволить оцінити важливість товарів та прийняти рішення щодо їх запасів. Зауважимо, що важливим є правильне прогнозування попиту на товари груп А та В, запаси яких не мають бути завищеними. Також доцільно проводити детальний аналіз асортименту товарів групи С через необхідність відмовитися від таких запасів.

РОЗДІЛ 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТОВАРІВ ТОВАРИСТВА

4.1. Організаційні особливості аудиту товарів підприємства

Формування інформації про наявність і рух товарів та правильне їх відображення в бухгалтерського обліку має базуватися на принципі достовірності таких даних у фінансовій звітності. Аудит, як форма незалежного контролю, є комплексом методів, що спрямовані на проведення перевірок фінансової звітності. Саме аудиторська перевірка в сучасних динамічних умовах високої конкуренції стала джерелом підтвердження достовірної інформації, без якої неможливе ефективне управління запасами. Мета аудиту товарів як складової великої групи запасів полягає у підтвердженні законності проведення товарних операцій та правильності відображення інформації щодо них в обліковій системі та фінансовій звітності.

Розвитку методики та організації аудиту товарних операцій на підприємствах торгівлі присвячена значна кількість наукових робіт, зокрема проблемні питання зазначеної сфери розглядали: В.П. Бондарь, Н.І. Дорош, В.О. Іваненко, О.І. Кіреєв, М.Д. Корінько, А.П. Макаренко, В.П. Пантелєєв, О.А. Петрик, Н.І. Петренко, В.С. Рудницький, А.Д. Шеремет, О.В. Фоміна та інші.

Організація аудиторської перевірки передбачає її раціональне планування. Відповідно до положень МСА складання загальної стратегії та плану аудиту базується на формуванні певних етапів відповідно до термінів, зазначених у договорі на надання аудиторських послуг для зовнішнього аудиту, та строків перевірки, що визначені наказом керівника, для внутрішнього аудиту [59].

У практиці фінансово-господарської діяльності аудит сприймають як інструмент фінансово-економічного контролю, що сприяє визначенню конкурентних переваг, потенціалу і ризиків функціонування та розвитку СПД. Процедури аудиту спрямовані на всебічне поліпшення усіх показників

діяльності господарюючого суб'єкта та підвищення конкурентоспроможності товарів на певному сегменті ринку через виявлення можливих порушень, недоліків та зниження ймовірності їх виникнення у майбутньому [59].

На думку Н.І. Дорош аудит сприяє раціональному використанню ресурсів, допомагає якісно здійснювати процеси та операції. Він є суттєвим гарантом забезпечення достовірності обліку та фінансової звітності, своєчасної сплати податків, дотримання договірної та платіжної дисципліни [60].

Зважаючи на особливості проведення аудиторської перевірки та збору інформації про функціонування підприємства виникають питання, вирішення яких потребує залучення фахівців різних сфер та досвідчених аудиторів. Проте здебільшого незважаючи на складність проблем вони мають бути у полі зору аудиторської групи. За умов залучення сторонніх фахівців або експертів результати їх діяльності мають бути відображені у формі висновку, де зазначаються:

- об'єкт дослідження;
- зміст, обсяг і межі компетенцій;
- відповідальність залученого експерта.

Також вказуються нормативно-методичні та довідкові матеріали, методи дослідження, надані пропозиції та можливі сумніви щодо них [61].

Підписаний документ має бути включений у перелік робочої документації аудитора та використовуватися як складова аудиторського аналізу та підтверджень. У такій якості вказаний документ має бути неупередженим, повним і обґрунтованим. Тільки в такому разі аудитор, попередньо ознайомившись із ним, може використати отриманий залученим експертом висновок [60].

Відповідно до положень МСА 230 аудиторська документація може бути у паперовому вигляді або міститися на електронних носіях інформації та включати певний перелік, наприклад:

- загальну стратегію аудиту;
- план аудиту;

- результати аналітичних процедур;
- меморандуми з конкретних питань;
- резюме важливих питань;
- листи (підтвердження, запевнення);
- контрольні переліки.

До складу такої документації не рекомендовано включати замінені проекти робочих документів, примітки, що містять незавершену або попередню думку аудитора, копії раніше складених документів тощо [65].

Документація також може містити підготовлені персоналом замовника аудиторських послуг протоколи засідань. Період зберігання документації із завдання з аудиту зазвичай становить не менш ніж п'ять років від дати звітування [65].

Враховуючи практику національного аудиту основні етапи аудиту товарів у загальному вигляді включають наступні елементи, які представлені на рис. 4.1.

Рис. 4.1. Основні етапи аудиту

При здійсненні аудиту важливу роль відіграє правильне визначення предмету аудиту. Так, предметом аудиту товарів є господарські процеси та операції, пов'язані з оприбуткуванням, наявністю, рухом, реалізацією та іншим вибуттям товарів, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами. Основою організації аудиторської перевірки товарів є джерела аудиторських доказів, які представлено певними групами на рис. 4.2.

Аудиторські докази необхідні для обґрунтування думки та звіту аудитора. Аудиторські докази надаються як певна сукупність даних та отримуються за

допомогою аудиторських процедур, що здійснюються безпосередньо в процесі аудиту. За таких умов вони можуть містити інформацію, отриману з інших джерел, наприклад, із попередніх завдань з аудиту або процедур контролю якості. Важливим є отримання аудиторських доказів, які підготовлені управлінським персоналом. Але аудиторські докази можуть включати також інформацію, що суперечить твердженням управлінського персоналу. У деяких випадках відсутність інформації через відмову управлінського персоналу надати пояснення на запит аудиторської групи використовується аудитором, тому також слугує аудиторським доказом.

Рис. 4.2. Джерела аудиту товарів

Аудитор має розробити і виконати певні процедури, які відповідають меті отримання прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі. У випадку виникнення суперечності між аудиторськими доказами, які отримано з різних джерел, або аудитор має сумніви щодо достовірності наданої інформації, необхідно внести зміни до запланованих аудиторських процедур та визначити вплив даної проблеми на інші аспекти аудиту.

Значна частина роботи аудитора при формуванні думки полягає в отриманні та оцінці аудиторських доказів через запити, інспектування,

спостереження, підтвердження, повторне обчислення, повторне виконання та аналітичні методи, які використовують у комбінації. Незважаючи на те, що запит надає важливі аудиторські докази, використання лише запиту не забезпечує отримання достатніх аудиторських доказів щодо відсутності суттєвого викривлення на рівні тверджень та операційної ефективності заходів контролю.

МСА 330 рекомендує аудитору оцінити прийнятність аудиторських доказів у достатньому обсязі, що дозволяє знизити аудиторський ризик до припустимо низького рівня. У МСА 200 розглядаються питання характеру аудиторських процедур, своєчасність складання та подання фінансової звітності, балансу між вигодами і витратами, які впливають на застосування професійного судження [66].

Аудиторська діяльність пов'язана із певними ризиками та супроводжується ризиком висловлення у звіті необ'єктивної думки та не виявлення деяких помилок. Про важливість оцінки АР свідчить значна кількість МСА, які присвячено оцінці АР. На усіх етапах аудиту, починаючи із його планування, необхідно визначити кількісне значення ризику, яке може бути представлене в абсолютних та відносних показниках. Абсолютне значення ризику містить величину можливих втрат від здійснення операції. Відносний показник визначають віднесенням абсолютної величини ризику до певного показника, який характеризує фінансово-господарську діяльність.

В економічній літературі виділяють декілька основних видів ризику, до яких відносять наступні складові:

- аудиторський ризик;
- інформаційний ризик;
- підприємницький ризик.

Зважаючи на неможливість невілювати вплив ризиків аудитор має спланувати перевірку таким чином, щоби ризик необ'єктивної думки був незначним. Для цього аудитор має розробити ефективну методику аудиторської перевірки та правильно її спланувати.

Відповідно до МСА 315, який містить поняття бізнес-ризиків, аудитор відповідає за ідентифікацію та оцінку ризику суттєвого викривлення фінансової звітності під впливом зовнішнього середовища та стану системи внутрішнього контролю замовника аудиторських послуг, оцінку ризиків суттєвого викривлення показників фінансової звітності. Для визначення оптимального значення АР доцільно приділяти увагу ризику невиявлення певних перекручень, який залежить від правильності застосування тестів та аналітичних процедур. МСА 315 [5] містить рекомендації щодо виконання відповідних дій для оцінки ризиків (рис. 4.3).

Рис. 4.3. Процедури оцінки ризиків

Варто підкреслити також важливість перевірки положень облікової політики суб'єкта господарювання щодо відповідності галузевих аспектів діяльності та застосованій концептуальній основі фінансової звітності.

4.2. Методика аудиту товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН»

Ефективна організація управління аудиторським процесом передбачає дотримання певних етапів проведення аудиторської перевірки, які визначені в результаті розробки та застосування певної методики.

Процес проведення аудиту товарів включає етапи, що подані на рис. 4.4.

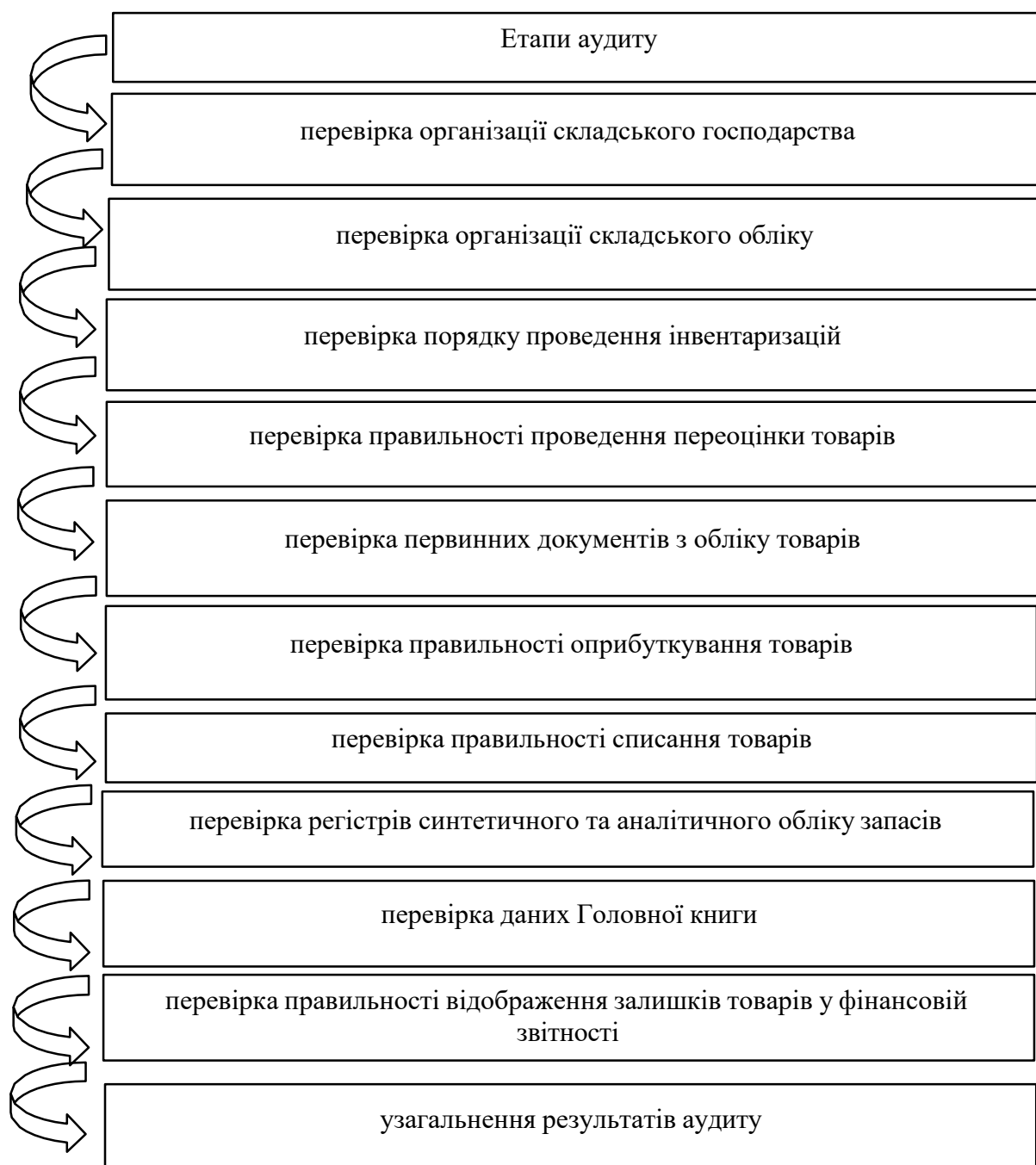

Рис. 4.3. Етапи аудиторської перевірки товарів

Особлива увага має приділятися наступним операціям:

- своєчасність оприбуткування товарів, їх відповідність даним попередніх інвентаризацій;
- відповідність фактично застосованих методів оцінки запасів при вибутті зазначеним в Наказі про облікову політику;

- правильність розрахунку ТЗВ та їх включення у склад первісної вартості товарів;
- наявність випадків відшкодування нестач та втрат, правильність їх відображення в бухгалтерському обліку;
- правильність складання звітів матеріально відповідальних осіб та оформлення договорів про повну матеріальну відповідальність.

Першим етапом проведення аудиторської перевірки є планування, рекомендації щодо організації якого містять МСА 300 та 320.

Звернемо увагу на те, що аудит товарів доцільно розпочати з перевірки своєчасності та якості проведення інвентаризацій запасів, визначення їх термінів та періодичності, складу комісії, правильності відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку. Варто звернути увагу на правильність визначення завданих збитків матеріально відповідальною особою, наявність підтвердження погодження нею на відшкодування збитків.

На ТОВ «НВП «ВІЛАН» запаси являються значною складовою активів, тому отримання прийнятних та достатніх аудиторських доказів щодо стану запасів доцільно здійснити наступним шляхом:

- присутності суб'єкта аудиторської діяльності при проведенні інвентаризації та виконання контрольних перерахунків;
- здійснення аудиторських процедур щодо залишків запасів для підтвердження фактичних результатів інвентаризації [5].

До основних завдань інвентаризації запасів товариства відносяться наступні:

- виявлення фактичного стану та обсягу запасів в натуральному та грошовому вимірі шляхом їх переважування, обміру і підрахунку;
- порівняння результатів інвентаризації з даними бухгалтерського обліку та визначення відхилень;
- виявлення запасів, які частково втратили свою первісну якість;
- перевірка дотримання умов та порядку зберігання запасів;

- перевірка реальної вартості оприбуткованих запасів відповідно до діючих принципів оцінки.

Для забезпечення якості перевірки результатів інвентаризації доцільно використовувати робочий документ аудитора у вигляді порівняльної відомості результатів інвентаризації товарів.

Кореспонденція рахунків щодо відображення результатів інвентаризації наведена у табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Кореспонденція рахунків результатів інвентаризації

Результат інвентаризації	Дт	Кт
Оприбуткування надлишків товарів	28	719
Виявлення нестачі та втрат від псування товарів	947	28

Далі перевіряється своєчасність і правильність оприбуткування товарів, оформлення первинних документів та порядку їх відображення в обліку. На цьому етапі доцільно перевірити наявність актів розбіжності кількості та якості ТМЦ, своєчасність пред'явлення претензій до постачальників або транспортних організацій.

Перевірку стану обліку запасів аудитор здійснює за допомогою порівняння інформації про наявність запасів за кожною статтею Балансу (Звіту про фінансовий стан) з даними оборотної відомості за синтетичними рахунками, даними Головної книги.

На всіх стадіях аудиту мають бути прийняті процедури, які пов'язані із формуванням певної мети, визначенням загальної стратегії і плану аудиту та застосуванням певних аудиторських процедур. В той же час на кожній стадії аудиту має відбуватися оцінка або уточнення величини АР та суттєвості відхилень, що залежить від досвіду і кваліфікації аудитора. Аудитор має враховувати рівень суттєвості на різних стадіях аудиту:

– при плануванні з урахуванням завдань, терміну проведення аудиту, обсягу аудиторських процедур;

- в процесі застосування аудиторських процедур;
- на завершальній стадії при оцінці помилок або перекручень.

Методика визначення суттєвості має базуватися на аудиторській вибірці, яку аудитор застосовує для формування думки. На практиці використовують формальний та неформальний підходи до вибіркового дослідження.

Оцінку системи внутрішнього контролю та системи бухгалтерського обліку товарів доцільно проводити із застосуванням тестування, яке дозволяє виявити проблемні ділянки в обліку об'єкта перевірки. Після отримання результатів тестування суб'єкт аудиторської діяльності складає План аудиту із уточненням аудиторських процедур, кількість яких зворотно пропорційна оцінці системи внутрішнього контролю. Запропоновані тести внутрішнього контролю товарів наведено у Додатку Є.

Результати тестування дозволяють обрати певний спосіб організації аудиту: суцільний, вибірковий або комбінований. Як правило аудитори проводять вибіркoву перевірку, яка є більш ефективною у порівнянні із суцільною. При розробці плану аудиту товарів аудитор встановлює прийнятний рівень суттєвості для кожної статті фінансової звітності. Аудитор повинен оцінювати суттєвість на підставі визначення характеру, часу та обсягу аудиторських процедур та оцінки наслідків викривлень.

План аудиту є важливим інструментом забезпечення якісного надання аудиторських послуг та впливу на рівень ризику не виявлення суттєвих викривлень. Тому під час підготовки Плану аудиту для виконання конкретного завдання доцільно враховувати наступні обставини:

- оцінку ризику суттєвих викривлень;
- рівень впевненості;
- заплановані терміни виконання тестів контролю та процедур по суті;
- можливість координації в аудиторській групі;
- необхідність залучення інших аудиторів або експертів [66].

План аудиту товарів має забезпечувати виконання певних завдань, які удосконалять процедури аудиту. Фрагмент плану аудиту товарів подано у табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Фрагмент плану аудиту товарів товариства

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Спосіб перевірки
1	Перевірка правомірності складання первинних документів з відвантаження товарів на склад та її руху	Попова О.В.	Вибіркова
2	Перевірка визнання доходів і результатів діяльності	Попова О.В.	Суцільна
3	Перевірка правильності визначення торгової націнки на товари	Попова О.В.	Вибіркова
4	Перевірка дотримання суб'єктом господарювання платіжної дисципліни	Комарова І.М.	Суцільна
5	Перевірка порядку оприбуткування та списання товарів	Комарова І.М.	Вибіркова
	Перевірка порядку переоцінки товарів	Попова О.В.	Вибіркова
6	Зіставлення фактичних залишків товарів на складі, в торгівлі та бухгалтерії	Комарова І.М.	Вибіркова
7	Визначення правомірності здійснення господарських операцій	Комарова І.М.	Суцільна

Варто зазначити, що підготовка аудиторської документації впливає на якість аудиту та сприяє ефективній оцінці отриманих аудиторських доказів і формування висновків. Вважається, що документація, яка підготовлена після виконання аудиторського завдання, являється менш точною ніж та, що підготовлена під час виконання завдань.

За результатами перевірок суб'єкти аудиторської діяльності формують перелік типових можливих помилок. До помилок, які можуть бути виявлені під час проведення аудиторської перевірки запасів, можна віднести:

- порушення правил приймання ТМЦ, неправильне визначення та оформлення нестач;
- неповне оприбуткування запасів;
- необґрунтовані претензії до постачальників;
- порушення процедури проведення інвентаризацій;
- нестача, надлишок, присвоєння ТМЦ;

- помилки та перекручення у первинних документах;
- відпуск запасів за заниженими цінами;
- помилки у визначенні сум уцінок.

За договором про надання аудиторських послуг аудиторська фірма або аудитор - фізична особа підприємець мають сформулювати думку щодо достовірності фінансової звітності в аудиторському звіті. У Законі № 2258 надається визначення аудиторського звіту як документу, що підготовлений суб'єктом аудиторської діяльності відповідно до МСА та вимог цього Закону за результатами аудиту фінансової звітності [67].

Зважаючи на те, що питанням формування аудиторської думки присвячена значна кількість МСА, саме МСА 700 та 705 надають рекомендації та роз'яснення щодо формулювання немодифікованої та модифікованої думки за результатами проведених аудиторських перевірок.

МСА 700 містить питання щодо відповідальності аудитора за формування думки щодо фінансової звітності та надає приклад форми і змісту звіту аудитора [5]. Аудитор має сформулювати думку щодо того, чи складена фінансова звітність в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної Концептуальної основи фінансової звітності. У звіті також зазначається, що аудит проводився відповідно до МСА, які вимагають дотримання етичних норм, планування та виконання аудиту для отримання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансова звітність не містить суттєвих викривлень.

4.3. Шляхи вдосконалення аудиту товарів торгівельного підприємства

Економічна нестабільність та зростання ризиків вимагають від суб'єктів підприємницької діяльності миттєво реагувати на зміни зовнішнього середовища. В таких умовах впровадження прогресивних форм контролю допомагає підвищити оперативність прийняття управлінських рішень та якість системи внутрішнього контролю. Аудит як важлива складова незалежного

контролю може бути організований та впроваджений СПД за рішенням керівництва. Організація служби внутрішнього аудиту дозволяє оперативно виявляти поточні проблемні ділянки в обліковій системі, вимірювати результативність управлінських рішень і прогнозувати їх наслідки.

Внутрішній аудит запроваджується для потреб власників як додаткова форма незалежного контролю за ефективністю прийняття управлінських рішень. Останнє визначає мету, функції та завдання внутрішнього аудиту, які спрямовані на забезпечення прибутковості господарської діяльності [66].

Особливістю внутрішнього аудиту є поточне відстеження наслідків діяльності за різними напрямками, у тому числі від закупівлі запасів до моменту їх реалізації. Завдання внутрішнього аудиту мають виконувати кваліфіковані працівники самого суб'єкта господарювання, які є відносно незалежними. Організація внутрішнього аудиту здійснюється з урахуванням специфіки діяльності підприємства, тому на практиці в залежності від видів діяльності використовуються різні його види:

- операційний аудит, який передбачає виконання процедур з метою оцінки ефективності діяльності та формулювання рекомендацій;
- аудит фінансової звітності, який передбачає оцінку достовірності показників фінансової звітності підприємства;
- аудит дотримання норм чинних законодавчо-нормативних актів;
- системний аудит, який передбачає огляд та оцінювання інформаційних систем.

До основних об'єктів внутрішнього аудиту відносять:

- організація і методика бухгалтерського обліку (облікова політика, система оподаткування, документообіг тощо);
- дотримання якісних характеристик фінансової звітності;
- стан дотримання вимог чинних законодавчо-нормативних актів та внутрішніх розпорядчих документів та політик;
- організація обліку в оподаткуванні, своєчасність сплати податків в повному обсязі;

- система управління підприємством;
- система внутрішнього контролю;
- організація фізичного захисту майна підприємства;
- фінансовий стан та платоспроможність підприємства;

О.В. Філозоф у дисертаційному дослідженні зазначив, що впровадження в практику господарювання внутрішнього аудиту характеризується невизначеністю ролі та функцій відділів внутрішнього контролю, та окреслив необхідність уточнення функцій служби внутрішнього аудиту, її завдань та доцільності впровадження нових форм контрольної діяльності [67].

Так, мета, основні функції та завдання внутрішнього аудиту мають бути спрямовані на забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності та проведення контрольно-аналітичної роботи (табл. 4.3).

Таблиця 4.3

Мета, функції та завдання служби внутрішнього аудиту

Складова	Пояснення
Мета	Забезпечення ефективної діяльності підприємства
Функції	Консультаційна
	Інформаційна
	Аналітична
	Контрольна
	Захисна
Завдання	Перевірка звітних показників структурних підрозділів
	Сприяння оптимізації витрат та мінімізації втрат активів
	Аналіз фінансовий показників та оцінка фінансового стану суб'єкта господарювання
	Оцінка повноти виконання обов'язків посадовими особами
	Надання інформації керівництву щодо ефективності діяльності окремих структурних підрозділів та підприємства в цілому

Подмешальська Ю.В. та Свяженцова А.С. відносять до ключових об'єктів внутрішнього аудиту достовірність та оперативність інформаційного забезпечення системи управління, ефективність застосованої облікової політики та дієвість внутрішнього контролю за збереженням майна, аналіз ефективності господарювання в цілому та у розрізі окремих бізнес-проектів та процесів [66]. Існують різні методи документування інформації, що має відношення до внутрішнього аудиту, але вибір конкретного методу є предметом аудиторського

судження. Найбільш розповсюдженими у системі внутрішнього аудиту є наступні методи: текстовий опис, опитувальні листи, тести, контрольні переліки, блок-схеми тощо.

Етапи внутрішнього аудиту ТМЦ можуть відрізнятися від традиційних, які формують зовнішні аудитори. Тому для удосконалення методики внутрішнього аудиту товарів запропоновано алгоритм проведення зазначеної перевірки (рис. 4.4).

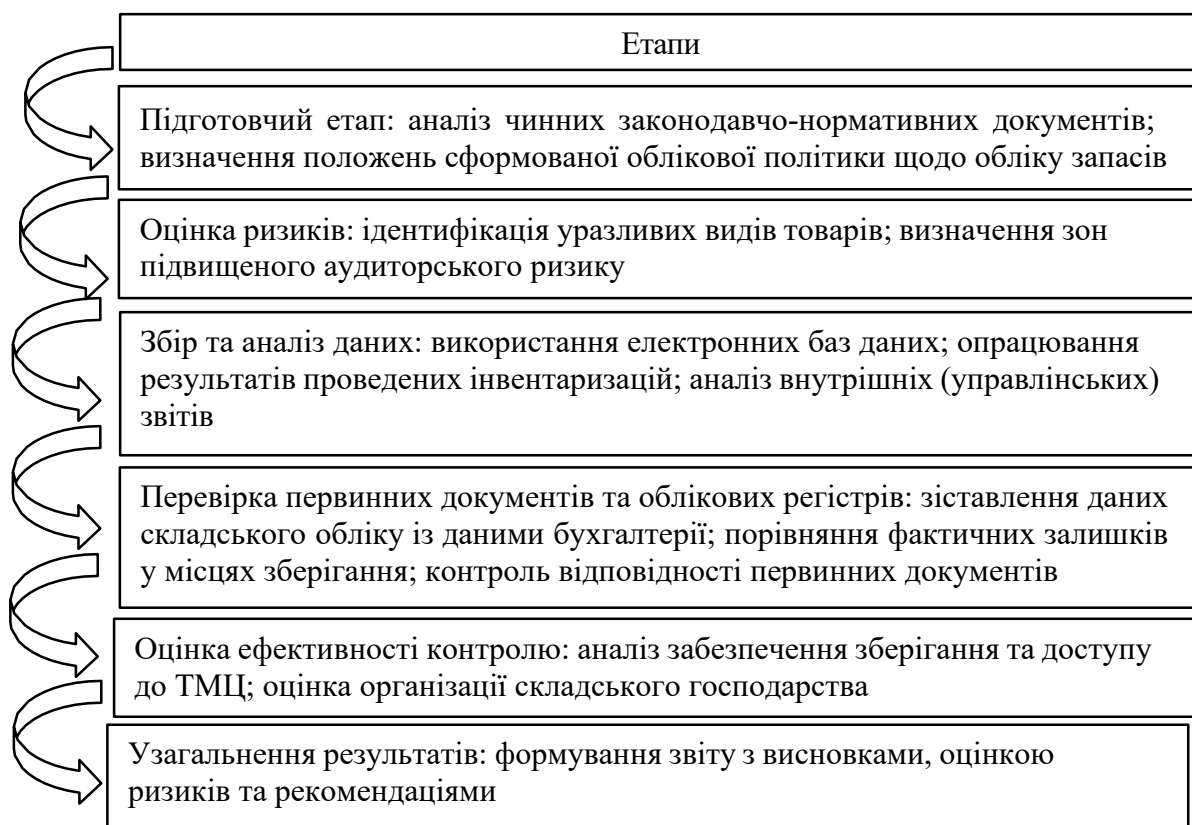

Рис. 4.4. Удосконалений алгоритм внутрішнього аудиту товарів

На відміну від зовнішнього аудиту, внутрішні аудитори можуть використовувати методи фактичного контролю та безпосередньо приймати участь в інвентаризації. На етапі планування внутрішнього аудиту розробляють форми наступних документів:

- план аудиту;
- бюджет робочого часу;
- відомості про кадровий склад працівників;
- фінансовий бюджет;

- звіт про результати діяльності.

Результати внутрішнього аудиту подають у підсумкових документах, які містять інформацію для керівництва відділу, діяльність якого перевірялася. Зазначені підсумкові документи внутрішнього аудиту можуть включати: звіт про перевірку, висновок аудитора, акти перевірки, аудиторські довідки, доповідні записки та інші. Стандартної форми звітів внутрішнього аудитора не існує через значну кількість об'єктів перевірки, але цей документ має включати наступні основні частини: вступ, аналітичну та підсумкову частини.

Вступ містить дані про період перевірки, посилання на внутрішні положення, які регламентують проведення перевірки, склад фахівців, що приймають участь в аудиті. В аналітичному розділі наводяться показники оцінки ефективності системи внутрішнього контролю, участі в ньому усіх підрозділів, форми та методи контролю. Важливим елементом документування внутрішнього аудиту є зведена відомість виявлених порушень, що дозволяє оцінити вплив фактично виявлених та прогнозованих помилок та перекручень на окремі статті звітності.

У підсумковій частині Звіту узагальнюються результати аудиту. Додатками до Звіту можуть бути копії документів, описи, розрахунки, обґрунтування тощо.

Зовнішні аудитори можуть використовувати матеріали внутрішнього аудиту, що позитивно впливає на формування аудиторської думки стосовно системи внутрішнього контролю. Основні вимоги стосовно використання матеріалів внутрішніх аудитів зовнішніми аудиторами передбачені МСА 610. Процедури, які містяться у зазначеному стандарті, рекомендовано застосовувати лише для релевантних аудиторській перевірці фінансових звітів [67].

Питання автоматизації рішень завдань аудиту товарних операцій залишаються актуальними по теперішній час через динамічний розвиток спеціалізованих інформаційних систем та зміни вимог щодо їх розробників. Важливим моментом формування інформаційної бази даних про стан товарних запасів є наявність номенклатурних карток, що надає доступ до інформації про

стан товарів у будь-якій проміжок часу та сприяє якісному проведенню інвентаризації. Автоматизувати цей процес можна за наявності на підприємстві сканера для зчитування РІ-мітки [46]. Запропонована методика автоматизації процесу інвентаризації товарів товариства, до якої доцільно залучати внутрішніх аудиторів, подана на рис. 4.5.

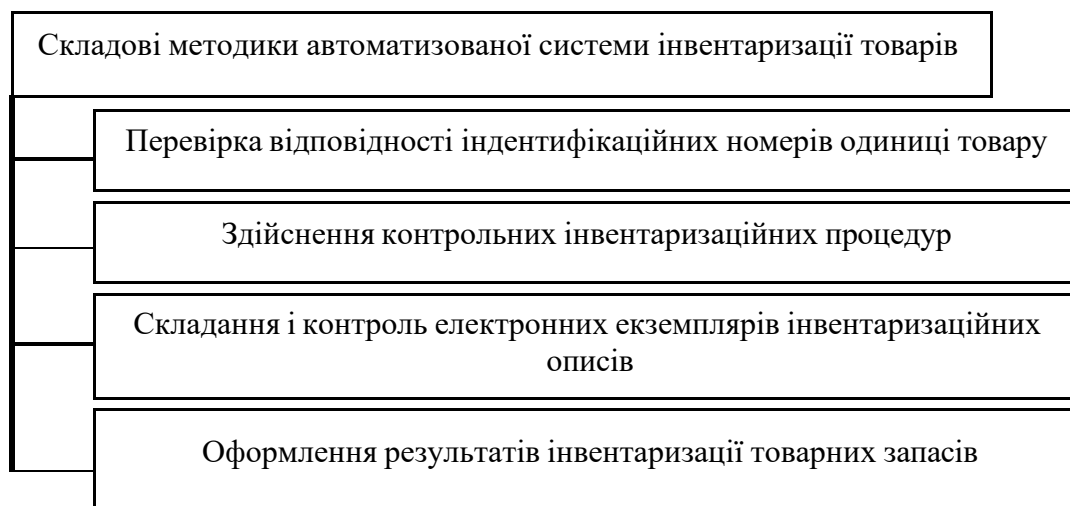

Рис. 4.5. Методика автоматизації інвентаризації товарів товариства

В умовах широкого впровадження сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій автоматизація різних контрольних процедур дозволяє значно знизити трудомісткість робіт та збільшити якість проведення інвентаризації з використанням ідентифікації товарів за штрих-кодами.

Висновки до розділу 4

За результатами проведеного дослідження сформульовано наступні висновки:

Мета аудиту товарів полягає у підтвердженні законності проведення товарних операцій та правильності відображення інформації щодо зазначених запасів в обліковій системі та фінансовій звітності. Аудитор має розробити і виконати процедури аудиту, які відповідають меті отримання прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі. У випадку виникнення суперечності

між аудиторськими доказами, які отримано з різних джерел, або аудитор має сумніви щодо достовірності наданої інформації, необхідно внести зміни до запланованих аудиторських процедур та визначити вплив даної проблеми на інші аспекти аудиту.

Відповідно до МСА 315, який містить поняття бізнес-ризиків, аудитор відповідає за ідентифікацію та оцінку ризику суттєвого викривлення фінансової звітності під впливом зовнішнього середовища та стану системи внутрішнього контролю замовниками аудиторських послуг. Для визначення оптимального значення АР доцільно приділяти увагу ризику невиявлення певних викривлень, який залежить від правильності застосування тестів та аналітичних процедур. Запропоновані тести контролю впливають на вибір способу організації аудиту (суцільний, вибірковий, комбінований). Зазвичай аудитори проводять вибірккову перевірку товарів, яка є більш ефективною у порівнянні з суцільною.

На всіх стадіях аудиту мають бути прийняті процедури, які пов'язані із визначенням певної мети, загальної стратегії та плану аудиту. Але на кожній стадії аудиту відбувається оцінка або уточнення величини АР та суттєвості відхилень, яка залежить від досвіду, кваліфікації аудитора, терміну перевірки та обсягу аудиторських процедур.

Економічна нестабільність та зростання ризиків вимагають від суб'єктів підприємницької діяльності миттєво реагувати на зміни зовнішнього середовища. В таких умовах впровадження прогресивних форм контролю допомагає підвищити оперативність прийняття управлінських рішень та якість системи внутрішнього контролю. Аудит як важлива складова незалежного контролю може бути організований та впроваджений СПД за рішенням керівництва. Організація служби внутрішнього аудиту дозволяє оперативно виявляти поточні проблемні ділянки в обліковій системі, вимірювати результативність управлінських рішень і прогнозувати їх наслідки.

Внутрішній аудит запроваджується для потреб власників як додаткова форма незалежного контролю за ефективністю прийняття управлінських рішень. Останнє визначає мету, функції та завдання внутрішнього аудиту, які спрямовані

на забезпечення прибутковості господарської діяльності. Особливістю внутрішнього аудиту є поточне відстеження наслідків діяльності за різними напрямками, у тому числі від закупівлі запасів до моменту їх реалізації. Завдання внутрішнього аудиту мають виконувати кваліфіковані працівники самого суб'єкта господарювання, які є відносно незалежними.

Етапи внутрішнього аудиту ТМЦ можуть відрізнятися від традиційних, які формують зовнішні аудитори. Тому для удосконалення методики внутрішнього аудиту товарів запропоновано алгоритм проведення зазначеної перевірки. На відміну від зовнішнього аудиту, внутрішні аудитори можуть використовувати методи фактичного контролю та безпосередньо приймати участь в інвентаризації.

Важливим елементом документування внутрішнього аудиту є зведена відомість виявлених порушень, що дозволяє оцінити вплив фактично виявлених та прогнозованих помилок та перекручень на окремі статті звітності. У підсумковій частині Звіту узагальнюються результати аудиту. Додатками до Звіту можуть бути копії документів, описи, розрахунки, обґрунтування тощо.

В умовах широкого впровадження сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій автоматизації різних контрольних процедур дозволяє значно знизити трудомісткість робіт та збільшити якість проведення інвентаризації з використанням ідентифікації товарів за штрих-кодами.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеного дослідження сформульовано наступні висновки:

В основу визначення категорії «товарні запаси» полягає базове поняття «товар», який виступає важливою складовою ефективних засобів впливу на споживачів, продуктом праці, виготовленим для реалізації, має матеріальну форму та утримується задля подальшого продажу. Зазначена категорія історично передує іншим економічним категоріям, оскільки товарне виробництво існувало до капіталістичних відносин. Товар має ознаки споживчої вартістю, тобто задовольняє певні потреби. Споживча вартість носить суспільний характер, який полягає у задоволенні потреб покупців та дозволяє виявити зв'язок між властивостями товару та потребами споживачів.

Законодавчі акти, які регламентують відносини у торговельній діяльності, досить різноманітні, оскільки торгівля охоплює широке коло правових відносин. Торгівельна діяльність тісно пов'язана з такими сферами як оподаткування, митний контроль, захист прав споживачів, отримання дозволів на проведення діяльності. Відповідно до зазначених сфер торговельна діяльність регулюється значною кількістю нормативно-правових актів. Враховуючи особливості проведення торговельної діяльності згруповано законодавчо-нормативні акти за певними ознаками та надано їх характеристику.

ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ВІЛАН» здійснює діяльність у сфері оптової торгівлі фармацевтичними товарами, виробництва дезінфікуючих засобів та товарів медичного призначення. Товариство імпортує ексклюзивну продукцію фірми BODE Chemie GmbH, яка є провідним європейським виробником антисептиків та дезінфектантів, а також професійної косметики для медичних закладів. На товаристві використовується лінійно-функціональна організаційна структура, за якою розподіл повноважень та відповідальності відбувається по вертикалі.

ТОВ «НВП «ВІЛАН» для організації електронного документообігу використовує програму М.Е.Дос, яка забезпечує у тому числі формування та подання податкової звітності та податкових накладних. Для забезпечення підтвердження документів на них накладається цифровий підпис, що надає інформацію про зареєстрованих у програмі осіб.

Проведений аналіз показників ліквідності свідчить про те, що у 2023 р. відбулося значне зростання даного показника (на 2,71) та зниження його рівня на 2 пункти у 2024 р. Результати розрахунків свідчать про платоспроможність товариства, його спроможність погасити термінові борги.

Негативним явищем в оцінці фінансового стану товариства є низький рівень коефіцієнту швидкої ліквідності протягом досліджуваного періоду. Так у 2022 р. на 1 грн. поточної заборгованості припадало 0,54 грн., на кінець 2023 р. цей показник знизився на 0,08 пунктів та досягнув значення 0,06 наприкінці 2024 р.

Так у 2022 р. на кожен гривню короткострокових зобов'язань припадало 4,04 грн. оборотних активів, у 2023 р. відмічено зростання коефіцієнту загальної ліквідності на 0,943. Погіршення показника загальної ліквідності відбулося у 2024 р., що характеризується зниженням показника на 4,85 та являється значно нижчим за нормативне значення. Виявлена динаміка підкреслює нестабільний фінансовий стан СПД, тобто його ліквідність.

Визначена частка оборотних активів у загальній вартості майна свідчить про значний обсяг (95% у 2022 р., 94% у 2023 р. та 95% наприкінці аналізованого періоду) ліквідних активів, які можна швидко реалізувати за ринковою вартістю.

Результати розрахунку основних показників фінансової стійкості товариства за 2022-2024 рр. та їх динаміки свідчить про фінансову стійкість СПД у 2022-2023 рр. та значне її зниження у 2024 р. За даними представлених розрахунків коефіцієнт автономії перевищує нормативне значення у 2022 р. на 0,25, у 2023 р його значення збільшилося на 0,06 пунктів. Але у 2024 р. його значення знизилося на 0,48 пунктів та стало нижчим за нормативне значення на 0,17 п. Така динаміка підтверджує виникнення фінансової залежності СПД

наприкінці аналізовано періоду, тобто негативні тенденції залежності від зовнішнього фінансування.

Система управління запасами суттєво впливає на стан збереження майна суб'єкта підприємницької діяльності, фінансовий стан підприємства торгівлі та рівень рентабельності діяльності. Інформаційним забезпеченням даної системи є дані бухгалтерського обліку, від організаційно-методичних особливостей якого залежить якість системи. Тому кожний суб'єкт господарювання самостійно обирає таку форму управління ТМЦ, яка відповідає потребам підприємства та ринку, обсягам діяльності.

Підвищення рівня автоматизації обліку запасів, впорядкування документального оформлення товарних операцій, застосування уніфікованих форм, забезпечення раціонального порядку приймання, зберігання та використання запасів відносяться до чинників, які забезпечують безперебійність господарської діяльності та потребують значної уваги та удосконалення.

На підставі принципу послідовності при формуванні облікової політики товариства необхідно планувати постійне застосування прийнятої стабільної облікової політики.

Товари можуть надходити на товариство безпосередньо від виробників або від інших оптових підприємств. Доставка товарів може здійснюватися залізничним або автомобільним транспортом, для яких використовують певні супровідні документи. Так, оформлення перевезень вантажів залізничним транспортом на території України здійснюється із використанням значної кількості документів, які мають бути правильно та своєчасно оформлені.

Оцінка запасів відіграє важливе значення для визначення собівартості запасів та процесу ціноутворення. Існують наступні періоди оцінки: при надходженні, при вибутті, на дату балансу. Вибір методу оцінки запасів є елементом облікової політики товариства та не підлягає змінам без вагомих підстав. Тому при виборі конкретного методу оцінки запасів при вибутті підприємство виходить із власних інтересів. Конкретний механізм застосування

того чи іншого методу оцінки запасів залежить від системи обліку запасів, яку обрано підприємством.

Для розуміння відмінностей у методах оцінки запасів при вибутті за національними та міжнародними стандартами надано порівняльну характеристику методів оцінки відповідно до НП(С)БО 9 та МСБО 2, які мають певні відмінності.

Для удосконалення обліку товарів ТОВ «НВП «ВІЛАН» доцільно використовувати уніфіковані форми документів, раціонально організувати документообіг та доповнити положення облікової політики щодо: створення графіку документообігу у розрізі руху запасів, доведення до виконавців їх функціональних обов'язків при створенні та перевірці первинних документів, надання розпорядчих документів особам, які відповідають за здійснення певних господарських операцій та мають право підпису первинних документів; контролю працівників бухгалтерії щодо правильності оформлення первинної документації.

Складання графіку документообігу сприяє ефективності управління бухгалтерською документацією. У графіку документообігу встановлюють порядок обробки документів, який має враховувати обсяги, види, терміни та черговість виконання за кожним етапом руху певного документа. Запропонована форма графіку документообігу, використання якого ТОВ «НВП «ВІЛАН» уніфікує рух документів та дозволить чітко встановити відповідальних за складання та передачу документів.

В сучасних умовах до підприємств торгівлі висуваються посилені вимоги щодо організації та методики обліку та контролю ТМЦ через впровадження цифрових стандартів ведення бізнесу, які позитивно впливають на прозорість інформації та швидкість її надання. Цифровізація обліку важлива з точки зору посилення контролю за рухом товарів та отриманих доходів від їх реалізації. Розвиток засобів автоматизації обліку товарів відповідає запитам як сучасних учасників ринку, так і контролюючих органів. Тому підприємству торгівлі рекомендовано переглянути та порівняти можливості використовуваних

бухгалтерських продуктів з новими програмами та комплексами вітчизняних розробників.

Фінансово-господарська діяльність підприємств торгівлі в сучасних кризових умовах потребує удосконалення системи управління та прийняття управлінських рішень, зокрема інформаційного забезпечення цих процесів. Організація аналітичної роботи на підприємстві торгівлі має важливе значення для формування стратегій маркетингу, вивчення і оцінки каналів збуту, пошуку нових ринків реалізації товарів. Основні завдання аналізу дозволяють задовільнити інформаційні потреби управлінської системи та оцінити якість облікової інформації.

Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів надає можливість прийняття рішень щодо більш раціонального використання активів. Зростання потреби у матеріальних ресурсах можна покрити екстенсивним або інтенсивним шляхом.

Проілюстрована структурою запасів СПД свідчить про значну питому вагу товарів у структурі запасів підприємства, яке здійснює торговельно-виробничу діяльність: 78 % у 2022 р., 54,9 % у 2023 р., 71,1 % у 2024 р. Зростання товарних запасів у 2024 р. може свідчити про зростання планового обсягу реалізації товарів або відволікання коштів з обороту у зайві запаси ТМЦ. Тому для оцінки ефективності використання товарних запасів доцільно провести аналіз динаміки доходів від реалізації товарів за аналогічний період. Отже, темпи зростання реалізації товарів фактично не відповідають значенням товарних запасів в аналогічному часовому інтервалі. Але для забезпечення безперебійної роботи товариство має обрати оптимальну систему управління запасами.

Проведений аналіз використання товарних запасів свідчить про те, що швидкість обороту запасів зросла на 11,6 пунктів або 27,8 %, що позитивно характеризує використання середньоліквідних активів.

За допомогою показника рентабельності товарів визначають результативність товарних операцій. Зазначений показник рентабельності характеризує частку прибутку, яку СПД одержує з кожної вкладеної гривні у

ТМЦ. Дані товариства за 2022-2024 рр. свідчать про зростання рентабельності товарів у 2024 р. на 4,2 п. або 7,9 %.

Підприємства самостійно організовують раціональну систему забезпечення товарними запасами в залежності від потреб ринку, можливостей партнерів та цінової політики. Ефективне управління товарними запасами дозволяє зменшити витрати на їх зберігання та вилучити із обороту неліквідні запаси. Усі системи управління ТМЦ характеризуються наявністю наступної проблеми: функціонування належного контролю за кожною групою запасів та станом наявних запасів. У практичну роботу підприємств торгівлі доцільно впроваджувати нескладні системи управління запасами, зокрема ABC – аналіз, який базується на значенні та важливості запасів.

За даними товариства проведено ABC – аналіз, визначено найцінніші групи товарів, середньої цінності та низької цінності. Таким чином, групування товарів за ABC – аналіз дозволить оцінити важливість товарів та прийняти рішення щодо їх запасів. Зауважимо, що важливим є правильне прогнозування попиту на товари груп А та В, запаси яких не мають бути завищеними. Також доцільно проводити детальний аналіз асортименту товарів групи С через необхідність відмовитися від таких запасів.

Мета аудиту товарів полягає у підтвердженні законності проведення товарних операцій та правильності відображення інформації щодо зазначених запасів в обліковій системі та фінансовій звітності. Аудитор має розробити і виконати процедури аудиту, які відповідають меті отримання прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі. У випадку виникнення суперечності між аудиторськими доказами, які отримано з різних джерел, або аудитор має сумніви щодо достовірності наданої інформації, необхідно внести зміни до запланованих аудиторських процедур та визначити вплив даної проблеми на інші аспекти аудиту.

Відповідно до МСА 315, який містить поняття бізнес-ризик, аудитор відповідає за ідентифікацію та оцінку ризику суттєвого викривлення фінансової звітності під впливом зовнішнього середовища та стану системи внутрішнього

контролю замовниками аудиторських послуг. Для визначення оптимального значення АР доцільно приділяти увагу ризику невиявлення певних викривлень, який залежить від правильності застосування тестів та аналітичних процедур. Запропоновані тести контролю впливають на вибір способу організації аудиту (суцільний, вибірковий, комбінований). Зазвичай аудитори проводять вибірккову перевірку товарів, яка є більш ефективною у порівнянні з суцільною.

На всіх стадіях аудиту мають бути прийняті процедури, які пов'язані із визначенням певної мети, загальної стратегії та плану аудиту. Але на кожній стадії аудиту відбувається оцінка або уточнення величини АР та суттєвості відхилень, яка залежить від досвіду, кваліфікації аудитора, терміну перевірки та обсягу аудиторських процедур.

Економічна нестабільність та зростання ризиків вимагають від суб'єктів підприємницької діяльності миттєво реагувати на зміни зовнішнього середовища. В таких умовах впровадження прогресивних форм контролю допомагає підвищити оперативність прийняття управлінських рішень та якість системи внутрішнього контролю. Аудит як важлива складова незалежного контролю може бути організований та впроваджений СПД за рішенням керівництва. Організація служби внутрішнього аудиту дозволяє оперативно виявляти поточні проблемні ділянки в обліковій системі, вимірювати результативність управлінських рішень і прогнозувати їх наслідки.

Внутрішній аудит запроваджується для потреб власників як додаткова форма незалежного контролю за ефективністю прийняття управлінських рішень. Останнє визначає мету, функції та завдання внутрішнього аудиту, які спрямовані на забезпечення прибутковості господарської діяльності. Особливістю внутрішнього аудиту є поточне відстеження наслідків діяльності за різними напрямками, у тому числі від закупівлі запасів до моменту їх реалізації. Завдання внутрішнього аудиту мають виконувати кваліфіковані працівники самого суб'єкта господарювання, які є відносно незалежними.

Етапи внутрішнього аудиту ТМЦ можуть відрізнятися від традиційних, які формують зовнішні аудитори. Тому для удосконалення методики внутрішнього

аудиту товарів запропоновано алгоритм проведення зазначеної перевірки. На відміну від зовнішнього аудиту, внутрішні аудитори можуть використовувати методи фактичного контролю та безпосередньо приймати участь в інвентаризації.

Важливим елементом документування внутрішнього аудиту є зведена відомість виявлених порушень, що дозволяє оцінити вплив фактично виявлених та прогнозованих помилок та перекручень на окремі статті звітності. У підсумковій частині Звіту узагальнюються результати аудиту. Додатками до Звіту можуть бути копії документів, описи, розрахунки, обґрунтування тощо.

В умовах широкого впровадження сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій автоматизації різних контрольних процедур дозволяє значно знизити трудомісткість робіт та збільшити якість проведення інвентаризації з використанням ідентифікації товарів за штрих-кодами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петрик О.А. Напрями аудиту доходів торгових підприємств: вплив галузевих особливостей. Сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу : матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції до 20-річчя кафедри обліку і аудиту ІФНТУНГ (16-17 жовтня 2015 р.). Івано-Франківськ : Вид-во ІФНТУНГ, 2015. С. 232–234.
2. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Економічний аналіз: Навч. посібник. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.
3. Хоменко Н.В., Карпенко О.В., Верига Ю.А. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності: Монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ. 2008. 153 с.
URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/367/1/%>
4. Бразілій Н. М., Ткаченко А. А., Здір В. А. Цифровізація системи обліку, звітності та оподаткування в сучасних економічних умовах. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (Економічні науки)*. 2023. №2(48). С. 103-112. URL : <https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/5222/1/Текст%20статті.pdf>
5. Коваль С.В. Організаційно-методичні засади проведення аудиту товарів та їх реалізації в аграрних підприємствах. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. № 4. С. 169-176. URL: <https://scispace.com/pdf/organizatsiino-metodichni-zasadi-provedennia-audit-tovariv-gf7cy37xea.pdf>
6. Ігнатенко М.М., Мармуль Л.О. Облік, оцінка й діагностика фінансово-економічних результатів діяльності у стратегічному менеджменті підприємств і організацій. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 6(11). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/> 11-2017-ukr
7. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України, Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, 87 ст.69.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Tex>
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Відомості Верховної Ради України.1999. № 40. Ст. 365.URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

9. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 № 833. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF#Text>

10. Про зовнішньоекономічну діяльність: закон України від 16.01.1991 № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

11. Фінансовий облік і звітність : навчальний посібник / укладачі : С. І. Мельник, І. М. Горбан, Н. С. Марушко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 388 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5229/1/%D0%A4%D1%>

12. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435 – IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ed20230903#Text>

13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/uk-ru/ed20121031#Text>

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

15. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку № 356 від 29.12.2000 № 356 (із змінами та доповненнями). URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/408.pdf>

16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. Міністерством фінансів України 30.11.1999 № 29. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

17. Ночовна Ю.О. Особливості розкриття інформації про фінансові результати у фінансовій звітності за національними та міжнародними стандартами. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/97.pdf

18. Кащева Н.Б., Носач Н.М. Облік реалізації товарів в підприємствах торгівлі. *Вісник Мукачевського державного університету*. № 7. 2016. С. 921-925.

URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Ekonomika-i-suspilstvo-7-2016.pdf#page=921>

19. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21.12.2027р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

20. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ міністерства фінансів України №635 від 27.06.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#n12>

21. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495 – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/ed20190922#Text>

22. Офіційний сайт ТОВ «НВП «ВІЛАН». URL: <https://wylan.com.ua/index.vis>

23. Чайка Т. Ю., Лошакова С. Є., Водоріз Я.С. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка і суспільство*. 2018. № 15. С. 900-908. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/139.pdf

24. Bolek M., & Wilinski, W. (2012). The influence of liquidity on profitability of polish construction sector companies. *e-Finanse*, 8(1), 38. Available online at: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/66742/1/721357075.pdf>

25. Breuer, A., Frumusanu, M. L., Breuer, B. L., & Manciu, A. (2012). Cash And Liquidity/Liquidity And Liquidity Ratio. *Annals-Economy Series*, 4, 78-82. Available online at: http://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2012-04.I/11_BREUER%20Adela.pdf

26. Івахів Ю.О., Романів С.Р. Аналіз фінансового стану підприємства: питання ліквідності. *Фінанси, облік і аудит*. 2013. №. 2. С. 198–204. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/3758/1/Ivakhiv.pdf>

27. Шпак В.А. Підходи до розвитку бухгалтерського обліку. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» Серія: «Економічні науки». 2017. № 1. С. 80-84

28. Побережна Н. М., Цапун О. О. Шляхи підвищення платоспроможності та ліквідності сучасного промислового підприємства. *Наукові дослідження розвитку світової економіки: пропозиції, теорії : зб. наук. пр. з актуальних проблем екон. наук.* Дніпропетровськ : ВД «Гельветика». 2015. Ч. 2. С. 72–76. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/26788>

29. Воронкова А.Е. Діагностика стану підприємства: теорія і практика [Текст]: монографія / А.Е. Воронкова, Р.З. Вечерковські, Д.К. Воронков, Н.Г. Калюжна, Е.Н. Коренєв, І.В. Мажура; Харк. нац. екон. унт. 2ге вид., переробл. і доповн. Харків : ІНЖЕК. 2018. 520 с.

30. Про затвердження окремих розділів Правил перевезення вантажів : Наказ міністерства транспорту України від 21.11.2000 № 644. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0861-00#Text>

31. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95/ed19950524#Text>

32. Пушкар Т., Соболева Г., Славута О. Цифровізація як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Сталий розвиток економіки.* 2023. № 2 (47), С. 165-170. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-24>

33. Гороховець Ю. А., Джеріна К. С. Бухгалтерський облік готової продукції та проблемні аспекти її оцінки. *Бізнесінформ.* 2024. № 10. С. 330-345. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-10_0-pages-339_345.pdf

34. Шмигель, О. Модернізація бухгалтерського обліку в контексті сучасного розвитку цифрової економіки. *Інноваційна економіка.* 2023. №1. С. 94-98. URL : <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.1.13>

35. Гевлич Л. Л., Гевлич І. Г. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 128 с.

36. Про затвердження Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

37. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text

38. Князь С. В., Залуцький В. П., Яворська Н. П. Проблеми обліку доходів та витрат торговельних підприємств. *Ефективна економіка*. 2017. №2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5425>

39. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік 1: підручник / Я.П. Іщенко, О.А. Подолянчук, Н.І. Коваль. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.

40. Скриньковський Р., Гладун В., Крамар М. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку на підприємстві. *Path of Science*. 2019. Т. 5. № 2. С. 3001-3010. URL : <https://pathofscience.org/index.php/ps/article/view/585/607>

41. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік : навч. посіб. К. : Кондор, 2017. 503 с.

42. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція, Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

43. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: практичний посібник. К. Лібра, 2011. 840 с.

44. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України № 433 від 28.03.2013 URL: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_fin_otch_433.aspx

45. Рябикіна К., Рябикіна Н. Організація документообігу на підприємстві: ключові аспекти та ефективні методи. *Економіка та суспільство*. 2025. № 77. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-95>;

46. Ковальова В.І., Михайленко Д.Г., Куц Н.В. Особливості реалізації процесу автоматизації діловодства на підприємствах України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2025. №17. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-17-04-10>

47. Букало Н.А., Новицька Ю.В. Особливості обліку торговельних знижок на підприємствах торгівлі та відображення їх у фінансовій звітності. *Економіка і суспільство*. 2016. No 2. С. 715-719.

48. Alonge E. O., Dudu O. F., Alao O. B. The impact of digital transformation on financial reporting and accountability in emerging markets. *International Journal of Science and Technology Research Archive*. 2024. 7(2). С. 25–49. URL: https://www.researchgate.net/profile/Enoch-Alonge/publication/386508452_The_impact

49. Alles M. G., Dai J., Vasarhelyi M. A. Reporting 4.0: Business reporting for the age of mass customization. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*. 2021. 18(1). С. 1–15. URL: <https://publications.aaahq.org/jeta/articlepdf/18/1/1/70992/i1558-7940-18-1-1.pdf>

50. Кулинич М., Матвійчук І., Писаренко Т. Актуалізація завдань бухгалтерського обліку і бізнес-аналізу в умовах цифрових зрушень економіки. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. № 3. С. 30-35. URL : <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/689/562>

51. Ковова І.С. Облік товарів в умовах діджиталізації. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління»*, 2021. Вип. 50. С. 112-129. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/57/58>

52. Гевлич Л. Л., Гевлич І. Г. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 128 с.

53. Беленов О.Н., Бугаєва Т.М. Типологія методів управління асортиментом продукції. *Сучасна економіка: проблеми і рішення*. 2010. № 1. С. 69.

54. Башлачова Т.А., Ільченко А.Н. Оперативне управління запасами в роздрібній торгівлі. *Сучасні наукові технології*. 2011. № 4(28). С. 10–17.
55. Марченко В.М., Башилова В.П. ABC-XYZ-аналіз як засіб управління асортиментом машинобудівного підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. С. 597-601. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/100.pdf
56. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ МФУ від 02.09.2014 № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>
57. Данилюк М. О. Економічний аналіз: навч. посіб. / М.О. Данилюк, І.М. Метопоп, Л. С. Войтків, Т. М. Паневник, Ю. В. Буй. Івано-Франківськ, 2018. 316 с.
58. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА. 2018. 290 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f7d688d2-50c5-442d-abc7-9654fdde79f8/content>
59. Войтович, І. М., Жиглей, І. В. Методичні особливості здійснення аудиту товарів на підприємствах роздрібної торгівлі. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2019. № 3(44).С. 18–22. URL: [https://doi.org/10.26642/pbo-2019-3\(44\)-18-22](https://doi.org/10.26642/pbo-2019-3(44)-18-22)
60. Дорош Н.І. Аудит: теорія і практика. Київ : Знання, 2006. 495 с., с. 176
61. Гончар Л.А. Аудит фінансових результатів діяльності підприємства: проблеми та шляхи вирішення. *Молодий вчений*. 2016. № 3(30). С. 54.
62. Нищенко Л. Порівняльний аналіз і перспективи розвитку міжнародних систем бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 8. с. 32
63. Transformation of approaches to determine influence factors in the economic development models / L.O. Marmul et al. *International Journal of Economics & Business Administration*. 2019. Vol. VII. Iss. 2. P. 290–301.
64. Копотієнко Т.Ю. Теоретичні засади внутрішнього аудиту. *Бізнес-Інформ*. 2021. № 10. С. 284-290. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2021&abstract=2021_10_0_284_290

65. Міжнародний стандарт аудиту 230 «Аудиторська документація», К.: Міжнародна федерація бухгалтерів; аудиторська палата України.

66. Подмешальська Ю. В., Свеженцова А. С. Удосконалення методики аудиту товарів на підприємствах оптової торгівлі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 4. С. 72–79. DOI: [10.32702/2306-6814.2019.4.72](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.4.72). URL: <https://pbo.ztu.edu.ua/article/view/195603/195962>

67. Філозоф О.В. Організація служби внутрішнього аудиту як передумова якісного його здійснення. *Вісник ЖДТУ. Серія : Економічні науки*. 2011. № 1 (47). С. 96–109.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

ДОКУМЕНТ КРИЙНИЙ

Підприємство **Товариство з обмеженою відповідальністю "Науково-виробниче підприємство "ВІЛАН"** Дата (рік, місяць, день) **2023 01 01**

Територія **Шевченківський** за ЄДРПОУ **21589190**

Організаційно-правова форма господарювання **Товариство з обмеженою відповідальністю** за КАТОТТГ **1**

Вид економічної діяльності **Оптова торгівля фармацевтичними товарами** за КОПФГ **240**

Середня кількість працівників **2 59** за КВЕД **46.46**

Адреса, телефон **вулиця Бульварно-Кудрявська, буд. 7-Б, кв. 11, м. Київ, 04053, Україна** **2461648**

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку ☐

за міжнародними стандартами фінансової звітності ☐

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2022** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	12	3
первісна вартість	1001	422	422
накопичена амортизація	1002	410	419
Незавершені капітальні інвестиції	1005	79	150
Основні засоби	1010	2 996	2 698
первісна вартість	1011	25 487	28 279
знос	1012	22 491	25 581
Інвестиційна нерухомість	1015	161	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	1 479	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	1 318	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	3 248	2 851
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	20 685	15 354
виробничі запаси	1101	1 169	1 542
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	7 774	5 379
товари	1104	11 741	8 433
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	979	541
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 304	1 050
з бюджетом	1135	2	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	57	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8 210	8 438
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	27 365	33 128
готівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	27 357	33 123
Витрати майбутніх періодів	1170	165	166
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	81	98
Усього за розділом II	1195	58 848	58 775
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	62 096	61 626

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	101	34
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	43 474	47 030
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	43 575	47 064
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	640	323
розрахунками з бюджетом	1620	1 773	963
у тому числі з податку на прибуток	1621	906	325
розрахунками зі страхування	1625	1	93
розрахунками з оплати праці	1630	878	502
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	9	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	13 848	10 848
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	1 168	1 774
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	204	59
Усього за розділом III	1695	18 521	14 562
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	62 096	61 626

ЕП ПЯОАХ
Володимир
Федоренко

Додаток Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Науково-виробниче підприємство "БІЛАН"	Дата (рік, місяць, день)	31.12.2023	КОДИ
Територія	Шевченківський	за ЄДРРНОУ/МР	1303120	КОД ЄДРРНОУ
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФ	240	КОД КОПФ
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля формальними товарами	за КВЕД	46.46	КОД КВЕД
Середня кількість працівників	56			
Адреса, телефон	вулиця БУЛЬВАРНО-КУДРИВСЬКА, буд. 7-Б, кв. 11, м. КИЇВ, 04053, Україна		2461648	
Односторонній тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №3), грошові показники якого вказуються в гривнях з копійками)				
Складено (пробити позначку "х" у відповідній клітинці):				
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				V
за міжнародними стандартами фінансової звітності				

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	3	-
первісна вартість	1001	422	422
накопичена амортизація	1002	419	422
Нематеріальні капітальні інвестиції	1003	150	-
Основні засоби	1010	2 498	4 255
первісна вартість	1011	28 279	31 150
знос	1012	25 781	26 895
Інвестиційна нерухомість	1013	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1043	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені капітальні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервах фондів	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 851	4 255
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	15 354	17 340
виробничі запаси	1101	1 542	1 236
накопичене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	5 379	3 772
товари	1104	8 433	12 332
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити парастраховальників	1113	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	541	1 285
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими векселями	1130	1 050	382
з бюджетом	1135	-	190
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з зарплатних доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	8 438	7 239
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1163	33 128	36 239
готівка	1166	-	-
розрахунки в банках	1167	33 123	36 236
Витрати майбутніх періодів	1170	166	151
Частина парастраховань у страхових резервах:	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах виробничих прав	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	98	41
Усього за розділом II	1195	58 775	65 067
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	61 626	69 322

Пасив	Код радика	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (імововний) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	34	34
Додатковий капітал	1410	-	-
відсотковий дохід	1411	-	-
зміни курсової різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1413	-	-
Нерозподілений прибуток (накопичений збиток)	1420	47 020	56 215
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	47 054	56 249
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1536	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв майжевих виплат	1532	-	-
резерв майжевих премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Невизначені контракти	1535	-	-
Прихований фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видами	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість з:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	323	3 006
розрахунками з бюджетом	1620	960	898
у тому числі з податку на прибуток	1621	323	590
розрахунками зі страхування	1625	105	182
розрахунками з оплати праці	1630	502	896
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	14
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	10 848	6 848
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховим діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	1 774	1 177
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	60	52
Усього за розділом III	1695	14 572	13 073
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів незареєстрованого пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	61 626	69 322

Електронний
Звіт

ЕП/Лябах
Володимир
Федорович

Лябах Володимир Федорович

Додаток В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Науково-виробниче підприємство "НІЦАН"	Дата (рік, місяць, день)	31.12.2024	КОДИ	
Територія	Шевченківський	за ЄДРРНОМ	123456789	КОДИ	123456789
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за МЧОП	123456789	КОДИ	123456789
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля формованими товарами	за КОПФГ	240	КОДИ	240
Середня кількість працівників	51	за КВЕД	46.46	КОДИ	46.46
Адреса, телефон	вулиця Бугайченко-Кудряшова, буд. 7-Б, кв. 11, м. Київ, 04053, Україна	0442490440			
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого виводяться в гривнях з копійками)					
Складено (робота позначку "x" у відповідній клітинці):					
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					V
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2024 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код радян	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	6
первісна вартість	1001	422	400
накопичена амортизація	1002	422	394
Неоформлені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	4 255	3 254
первісна вартість	1011	31 150	31 287
знос	1012	26 895	28 033
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомісті	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомісті	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Зобов'язаність за внесками до статутного капіталу інших підприємств	1036	-	-
Довгострокова дебіторська зобов'язаність	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені акціонерні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервах фондів	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	4 255	3 260
II. Оборотні активи			
Зпаси	1100	17 340	17 209
виробничі запаси	1101	1 236	954
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	3 772	2 819
товари	1104	12 332	13 436
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити парастраховальників	1115	-	-
Високі одержимі	1120	-	-
Дебіторська зобов'язаність за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 283	2 916
Дебіторська зобов'язаність за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	582	2 107
з бюджетом	1135	152	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська зобов'язаність за розрахунками з нерозподілених доходів	1140	160	421
Дебіторська зобов'язаність за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська зобов'язаність	1155	7 079	83
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	38 239	43 222
готівка	1166	-	-
розрахунки в банках	1167	38 236	43 222
Витрати майбутніх періодів	1170	151	228
Частка парастраховальників у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах обітків або резервах власних акцій	1182	-	-

резервах виробничих прямих	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	41	24
Усього за розділом II	1195	65 029	66 210
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	69 284	69 470

Поясн	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зарезервованій (змішаній) капітал	1400	-	-
Внески до зарезервованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооплату	1405	34	34
Додатковий капітал	1410	-	-
власницької долі	1411	-	-
власницької курсової різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Неорозподілений прибуток (виокремлений збиток)	1420	56 177	23 130
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Випущений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	56 211	23 164
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільова фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв власницької капітал	1532	-	-
резерв виробничих прямих	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Імущественні контракти	1535	-	-
Привласний фонд	1540	-	-
Резерв на виплату дивиденду	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Високі заборги	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями:	1610	-	-
товарами, роботами, послугами	1615	3 006	610
розрахунками з бюджетом	1620	898	2 584
у тому числі з податку на прибуток	1621	390	1 148
розрахунками зі страхування	1625	182	212
розрахунками з оплати праці	1630	896	884
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	14	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	6 848	40 436
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страхового діяльності	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	1 177	1 254
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	52	326
Усього за розділом III	1695	13 073	46 306
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чисто власні активи незарядного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	69 284	69 470

Додаток Г

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Науково-виробниче підприємство "ВІЛАН" (найменування)

Дата (рік, місяць, число) 2023 01 01

за СДР/ПОУ

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2022 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	45 289	83 025
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(19 188)	(35 317)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	26 101	47 708
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	6 544	1 770
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(13 688)	(15 361)
Витрати на збут	2150	(10 411)	(15 238)
Інші операційні витрати	2180	(4 238)	(6 626)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	4 308	12 253
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	27	-
Інші доходи	2240	13	66
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	4 348	12 319
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(859)	(2 706)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	3 489	9 613
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

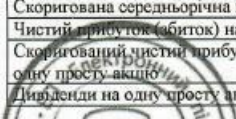
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3 489	9 613

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 010	14 468
Витрати на оплату праці	2505	13 977	15 069
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 710	3 019
Амортизація	2515	1 780	3 059
Інші операційні витрати	2520	9 369	16 835
Разом	2550	29 846	52 450

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Грех Володимир

Додаток Д

Підприємство		Товариство з обмеженою відповідальністю "Науково-виробниче підприємство "ВІЛАН"		Дата (рік, місяць, число)		2024 01 01	
		(назва/адреса)		за ЄДРПОУ		21589190	
		Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)		Рік 2023		р.	
		Форма № 2 Код за ДКУД		1801003			

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	67 229	45 271
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премій підписані, валова сума	2011	-	-
премій, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(29 860)	(19 188)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	37 369	26 083
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	4 252	6 544
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(13 478)	(13 688)
Витрати на збут	2150	(12 611)	(10 411)
Інші операційні витрати	2180	(4 088)	(4 238)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	11 444	4 290
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	63	27
Інші доходи	2240	5	13
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка :

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	11 512	4 330
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (докід) з податку на прибуток	2300	(2 317)	(859)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	9 195	3 471
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (утірка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (утірка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	9 195	3 471

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 847	2 011
Витрати на оплату праці	2505	12 933	13 977
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 605	2 710
Амортизація	2515	1 317	1 780
Інші операційні витрати	2520	12 829	9 369
Разом	2550	32 531	29 847

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Додаток Е

Підприємство

Товариство з обмеженою відповідальністю "Науково-виробниче підприємство "ВІЛАН"

Дата (рік, місяць, число)

2025 01 01

за ЄДРПОУ

21589190

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2024 р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

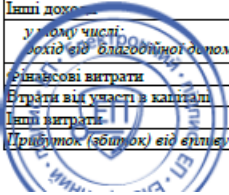
КОДН

2025 01 01

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	85 359	56 809
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(39 583)	(29 860)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	45 776	26 949
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	4 533	4 252
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(15 677)	(13 479)
Витрати на збут	2150	(13 860)	(12 611)
Інші операційні витрати	2180	(4 889)	(4 089)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	15 883	1 022
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	63
Інші доходи	2240	15	5
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	15 898	1 090
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(3 376)	(2 317)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	12 522	-
збиток	2355	(-)	(1 227)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	12 522	(1 227)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 286	2 847
Витрати на оплату праці	2505	14 621	12 933
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 857	2 605
Амортизація	2515	1 177	1 317
Інші операційні витрати	2520	15 335	12 829
Разом	2550	37 276	32 531

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

електронна

Бухгалтерський баланс

Додаток Є

Тести внутрішнього контролю

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Який метод вибуття запасів використовується на підприємстві?				
	ФІФО				
	середньозваженої собівартості				
	ідентифікованої вартості				
2	Надходження товарів оформлюють:				
	накладною;				
	Товарно-транспортною накладною;				
	прибутковим ордером;				
	актом про приймання матеріалів;				
3	Відпуск зі складу оформлюється:				
	лімітно-забірною карткою;				
	накладною-вимогою на внутрішнє переміщення				
	матеріальним звітом;				
4	Чи оформлюється видача товарів зі складу первинними документами?				
5	Чи використовується для обліку товарів на складі Картка складського обліку матеріалів?				
6	Чи використовується для взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку Відомість обліку залишків товарів на складі?				
7	На якому рахунку ведеться облік товарів:				
	20				
	281				
	282				
	28				
8	Чи є на підприємстві наказ про облікову політику?				
9	Як відображається в обліку отримання товарів від постачальника на умовах наступної оплати?				
10	Чи розроблені на підприємстві посадові інструкції?				